

Henna Smedroos

NUORISOTYÖNTEKIJÄN MERKITYS NUORISOTILALLA
KÄYVIEN NUORTEN ELÄMÄSSÄ

Sosiaalialan koulutusohjelma Ylempi AMK

2016

NUORISOTYÖNTEKIJÄN MERKITYS NUORISOTILALLA KÄYVIEN NUORTEN ELÄMÄSSÄ

Smedroos, Henna
Satakunnan Ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma Ylempi AMK
Tammikuu 2017
Ohjaaja Pamppunen, Seppo
Sivumäärä 38
Liitteitä 2

Avainsanat: Porin nuorisotilat, nuoret, nuoriso-ohjaajat, nuorisotyöntekijän rooli

Opinnäytetyölläni halusin konkretisoida nuorisotyöntekijöiden tärkeää, nuorten parissa tekemää työtä. Mielenkiintoni asiaan heräsi, kun itse työskentelin nuorten kanssa nuorisotilalla Porin alueella. Nuoret käyvät tiloissa noin 4-5 vuotta, aloittaen seitsemäsluokkalaisina. Näin nuorisotyöntekijät pääsevät osallisiksi nuorten elämän tapahtumiin seuratessaan heidän elämänsä nuoruudesta varhaisaikuisuuteen.

Haastattelut toteutettiin kolmella nuorisotilalla, joista jokaisesta haastateltavana oli kaksi nuorta. Haastateltavat olivat 14–21 vuoden ikäisiä, sekä tyttöjä että poikia. Haastattelut nauhoitettiin.

Haastatteluissa ei sinänsä ilmennyt eroa tyttöjen ja poikien välillä. Yhtä tapahtumarikasta elämä oli ollut molemmilla sukupuolilla. Nuorisotyöntekijän rooli nähtiin ilmeisenä tukipilarina nuoren elämän käännekohdissa, niin hyvissä kuin surullisissakin asioissa, niillä nuorilla, jotka nuorisotilalla olivat käyneet

THE MEANING OF YOUTH WORKER TO THE YOUNG PEOPLE, WHO VISITS IN THE YOUTH HOUSE

Smedroos, Henna

Satakunta University of Applied Sciences

Social studies

Degree Programme in Superior Unit of Social Services and Health care

January 2017

Supervisor: Pamppunen, Seppo

Number of pages: 38

Appendices 2

Keywords: Youth centers of Pori, youth, youth worker, role of the youth worker

With this thesis I wanted to concretise the significant work that the youth workers do with young people. My interest in this matter woke, when I myself worked in a youth centre in Pori area. Youngsters attending time in the youth centres actions is approximately 4-5 years, starting as 7th graders. This way the youth workers are able to participate in the youngster's life events, by following the progress of their life from youth to preadolescent.

The interviews were held at three different youth centres. There were two interviewees from every centre. The interviewees were at the age of 14-21, both girls and boys. The interviews were recorded.

The interviews showed no significant difference between girls and boys. The life was equally eventful for both genders. The role of the youth worker was seen as an obvious support pillar for the youth centre attendants in life's good and sad turning points.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	NUORISOTYÖN TARKOITUS JATAVOITTEET.....	6
	2.1 Mitä kuuluu nuorisolain piiriin.....	7
	2.2 Mitä on nuorisotyö?.....	7
	2.2.1 Vaikeasti hahmoteltava termi- nuorisotyö.....	8
	2.2.2 Tekeminen ja toiminta.....	10
	2.2.3 Nuorisotyö on paljon enemmän kuin vain nuoren satunnaista kohtaamista.....	12
	2.2.4 Nuorisotyön tavoitteet.....	14
	2.2.5 Nuorisotyön ammattietiikka.....	16
3	NUORISOKASVATUS.....	18
	3.1 Nuorisokasvatuksen pedagoginen kasvatuspohja.....	20
	3.2 Sosiaalisen toiminnan teoria nuorisokasvatuksessa.....	21
	3.3 Nuoriso-ohjaajan rooli ja merkit.....	22
4	SOSIAALIPEDAGOGIIKKA.....	24
	4.1 Vuorovaikutus nuoren kanssa sekä case-keskustelut.....	25
	4.2 Luottamuksellisuutta keskusteluihin.....	26
5	TEEMAHAASTATTELUIDEN SUORITTAMINEN.....	27
	5.1 Nuorten haastatteluiden tarkoitus ja tavoitteet.....	28
	5.2 Tiedonkeruumenetelmä.....	28
	5.3 Haastateltavien valinta ja haastatteluiden toteuttaminen.....	30
	5.4 Haastatteluiden luotettavuus ja eettisyys.....	32
	5.5 Haastatteluaineiston analyysimenetelmä.....	32
	5.6 Haastattelujen tulokset ja yhteenveto.....	35
6	POHDINTA.....	38
	LÄHTEET.....	40
	LIITTEET.....	41

1 JOHDANTO

Helanko (1960) kiteytti hyvin nuorisotyön ideaa seuraavasti. -ihmisellä, joka on luonnostaan sosiaalinen olio -non politikon – on voimakas tarve elää vuorovaikutussuhteessa muiden ihmisten kanssa. Ellei hän jo nuorena saa kosketusta muihin lajinsa edustajiin, hän ei pysty ihmistymään. Ihmisen luonnollinen elinympäristö on siis sosiaalinen järjestelmä, esimerkiksi ihmisryhmä. Sille on ominaista mm. normien runsaus ja jatkuva yksilöitten välinen vuorovaikutus. Merkillinen tosiasia kuitenkin on, että vaikka ihmisellä on pakottava tarve elää ryhmän sosiaalisen järjestelmän vaikutuspiirissä. Hänellä ei ole siihen tarvittavaa myötäsyttyistä taitoa. Siksi hänen on opittava sosiaaliset normit ja käyttäytymisen tekniikka. Tätä oppimisprosessia sanotaan sosiaalistumiseksi, ja se kuuluu yhteiskunnan perusfunktioihin ” (Helanko R. 1960).

Työskentelin nuoriso-ohjaajana Porin kaupungilla pääpaikkanani Noormarkun nuorisotila. Eräänä iltana aloin pohtimaan sitä ajan määrää mitä nuoret siellä viettävät meidän nuoriso-ohjaajien kanssa. Tästä sainkin ideani tätä opinnäytetyötäni koskevaa aihetta varten. Jotkut nuoret käyvät tilalla jopa 7lk:sta ammattikouluikään asti. Maanantaista lauantaihin kello 14–21. Osa tulee heti koulusta suoraan ja lähtee sitten vasta, kun nuorisotila sulkee ovensa. Nuorien elämässä näinä vuosina saattaa tapahtua paljon kaikenlaista. On ollut lähimmäisen kuolemia, elämän kolhuja parisuhteissa, perheen kuvioiden muutoksia, koulu- ja uravalintoja, uusia tai vääriä ystävyysuhteita, kasvamista monella taholla, elämän neuvojen kysymistä ohjaajilta, nuorten kertomuksia viikonlopun kokemuksista, on ollut naurua ja itkuja. Miten valtavasti me nuoriso-ohjaajat kuljemme näiden nuorten rinnalla läpi heidän nuoruuden. Mitä me merkitsemme heille nyt, tai silloin kun he kävivät nuorisotilalla. Saivatko he ohjeita meiltä elämän varrelle, mitä me merkitsemme heille? Olemmeko vain biljardipeluri kavereita, kahvin keittäjiä vai rinnalla kulkevia auttajia ja tukipilareita? Tämä opinnäytetyö kiteyttää mielestäni sen todella tärkeän työn mitä nuoriso-ohjaajat tekevät nuorten kanssa.

2 NUORISOTYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Nuorisotyö on tukea, ohjausta ja palvelujen tarjontaa, jonka nuori itse valitsee, hyväksyy ja kokee omakseen. Nuorisotyö on huomaamattominta silloin, kun ongelmia torjuva ja ehkäisevä vaikutus on suurin. Yksittäiset ongelmat huomataan paremmin kuin niitä ennaltaehkäisevä mittava ja pitkäjänteinen työ. Nuorisotyöntekijä voi saada kontaktin ongelmalliseenkin nuoreen. Nuorisotyö rakentaa vertaisryhmiä ja kasvuyhteisöjä, toimintaa ja mahdollisuuksia yhdessä nuorten omien halujen, toiveiden ja tarpeiden kanssa. Nuorisotyön perustehtävä on rakentaa mahdollisuuksia mielekkääseen vapaa-aikaan. Tutkimusten (mm. Kuntasuomi 2004) mukaan kuntalaiset arvostavat nuorisotyötä ja siihen panostaminen koetaan tärkeäksi. Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus, kokea olevansa kyllin hyvä, tuntea kuuluvansa johonkin ryhmään, kokea että omalla toiminnalla voi vaikuttaa siihen mitä omassa elämässä ja omassa lähiympäristössä tapahtuu sekä oppia kykyä ja saada edellytyksiä ottaa vastuuta itsestä, muista ja omasta lähiyhteisöstä (sähköinen opas Allianssi 2008, Nuorisotyöllä on merkitystä 2008).

Nuorisotyö on panostusta paikalliseen elinvoimaan. Nuoriin panostaminen on sijoitus kunnan tulevaisuuteen. Nuorten tyytyväisyys mahdollisuuksiinsa, paikallisiin elinoloihinsa ja heille tarjoutuviin palveluihin vähentää nuorten todennäköistä poismuuttoa ja lisää paluumuuton todennäköisyyttä. Nuoret ovat kunnan tulevaisuuden tekijöitä, joiden hyvinvoinnista huolehtiminen on kunnan elinehto. Hyvin tehty nuorisotyö tukee nuoren kiinnittymistä kotikuntaansa. Nuorten osallisuuden lisääminen on nuorisotyön keskeinen tehtävä. Nuorisotyö kasvattaa tulevaisuuden tekijöitä ja päättäjiä ja palvelee tämän hetken nuoria kuntalaisia. Nuorisolain 8§:n mukaan nuorilla on oltava mahdollisuus osallistua paikallisen ja alueellisen nuorisotyön asioiden käsittelyyn ja nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. Nuorisotyössä on kyse kasvatuksesta ja nuoren kasvusta yhteiskunnan jäsenenä (sähköinen opas Allianssi 2008, Nuorisotyöllä on merkitystä 2008).

Nyt kun Poriinkin on rantautunut paljon ulkomaalaisia perheitä nuorineen, on tärkeää nuorisotilojen olla kansainvälisesti valmiina. Se tuo varmasti haasteita, jotta ryhmäytymisen onnistuisi.

Kielimuuri, kulttuuri ja tavat poikkeavat toisistaan, joten näiden yhteen sovittamien ja rinnakkainen yhteiselo ei välttämättä ole ihan mikään helppo tehtävä. Ennakkoluulojen karsiminen, kaksikielisyys- asioiden selittäminen esimerkiksi englanniksi teettää pientä puuhaa varmasti

nuorisiohjaajalle. Tärkeää on luoda ilmapiiri, että maahanmuuttajatkin ovat tervetulleita maahan ja aktiviteetteihin. Näin edesautamme heitä mukautumaan heillekin uuteen elämäntilanteeseen.

2.1 Mitä kuuluu nuorisolain piiriin?

Nuorisolaissa (Nuorisolaki 27.1.2006/72) kuvataan, että kunnan nuorisotyöhön ja –politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut ja etsivä nuorisotyö tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot. On sanomattakin selvää, että nämä nuorisotyön osa-alueet poikkeavat toisistaan niin tavoitteen, kasvatuksellisuuden kuin toimintatapojen osalta. Haasteellista ja ehkä mahdotontakin olisi hallita kaikkia näitä osa-alueita. Nuorisotyön menetelminä pidetään nuorisotalotyötä, kouluyhteistyötä, harrastotoiminnan tukemista sekä alueellista toimivuutta sekä yhteistyöverkostoissa (Finlex oikeusministeriön omistama oikeudellisen aineiston julkinen ja maksuton internet palvelu/27.1.2006 nuorisolaki).

2.2 Mitä on nuorisotyö?

Nuorisotyö on osa nuorisopolitiikkaa. Se kohdistuu nuorten omaan ajankäyttöön. Sekä on nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämistä – aktiivinen kansalaisuus on nuorten tavoitteellista toimintaa kansalaisyhteiskunnassa. Nuorten sosiaalista vahvistamista eli nuorten elämäntaitojen vahvistamista ja syrjäytymisen ehkäisyä on nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemista. Sukupolvien välistä vuorovaikutusta sekä seurakuntien nuorisotyö tavoittaa rippikouluissa lähes koko 15-vuotiaiden ikäluokan. Ympäri Suomea toimivissa tuhansissa nuorisojärjestöissä toimii lähes miljoona suomalaista nuorta. He toimivat vapaaehtoisina osallistuen ja järjestäen kerho-, leiri- ja harrastustoimintaa. Perustason nuorisotyö järjestää nuorille toimintamahdollisuuksia, mielekkäitä ja hyödyllisiä vapaa ajan viettotapoja. Perusnuorisotyö on säännöllistä, pitkäjännitteistä toimintaa ja toiminnan järjestämistä. Se on mielekkyyden vaalimista ja lisäämistä nuorten elämässä. Yleisimpiä

kuntien nuorisotoimen toimintoja ovat nuorisotilojen ja -toimintojen järjestäminen, nuorisotyön koordinointi ja nuorisotyöstä tiedottaminen, nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen edistäminen kunnassa, sekä avustusten jakaminen paikalliseen järjestöjen nuorisotoimintaan; melko yleistä on harrastusmahdollisuuksien edistäminen, ohjattu toiminta, omaehtoisuuden tukeminen ja tapahtumien järjestäminen. Viime aikoina myös nuorten tieto- ja neuvontapalvelut ovat yleistyneet. Suurimmissa kaupungeissa on etsivää ja erityisnuorisotyötä. Nuorten työpajat ovat usein kunnallisen nuorisotyön alaisuudessa, mutta niitä tehdään usein alueellisena yhteistyönä. Internetissä tehtävä nuorisotyö tavoittaa nuoret näiden suosimissa nettiyhteisöissä (sähköinen opas Allianssi 2008, Nuorisotyöllä on merkitystä 2008).

2.2.1 Vaikeasti hahmoteltava termi – nuorisotyö

Kun ryhtyy kysymään nuorisotyön luonnetta tai olemusta, kohtaa ongelmia. Tyypillisiä ovatkin kuvaukset siitä, ettei nuorisotyötä ole helppoa hahmottaa. Monet tutkijat ovat törmänneet tähän perus ongelmaan. Monikulttuurista nuorisotyötä tutkinut Veronika Honkasalo (2011,67) kuvaa omaa toimintaansa tällä tavalla: ”työtäni esitellessäni olen monesti törmännyt siihen, että nuorisotyö on vaikeasti hahmotettavissa”. Nuorisotyötä ei ole helppoa ottaa haltuun. Toisin ilmaisten voi todeta, että ala on vaikeasti hahmotettavissa sen takia, että toimintoja on hankala sanallistaa (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 19).

Nuorisotutkija Antti Kivijärvi on kuvannut, että nuorisotyön kehittämisen yksi ongelma on toimintojen arkinen itsestänselvyys. On totuttu tekemään, eikä toimintoja ole käsitteellistetty. Nuorisotyön ansioitunut historioitsija Juha Nieminen on todennut, ettei nuorisotyötä teoriaa ole kehitetty tai pohdittu pitkäjänteisesti. Tämä heijastuu hänen mukaansa hankaluuksiin määrittellä niin nuorisotyön tehtäviä kuin nuorisotyön koulutuksen sisältöjäkin (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 19).

Tekemiseen keskittyneen toimialan ei ole aina helppoa kuvata luonnettaan. Puuttuu käsitteitä ja teoreettisia jäsennyksiä. Voi uumoilla, että tämä on yksi syy siihen, että nuorisotyö hahmottuu

hankalasti. Ja jos ala hahmottuu hankalasti, ei ole mikään ihme, että niin usein esitetään kysymys, mitä nuorisotyö on? (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 19).

Nuorisotyön luonteen kuvaus voi lähteä liikkeelle siitä, että kerrotaan työn tekemisen tavoista, kuten miten nuorten kanssa ollaan tai mitä vaikkapa nuorisotilalla voi tehdä. Kuvaus voi tarkentua kuvaamalla nuorisotyötä toimintaympäristönä. Tällöin voidaan kertoa, millaisia asioita nuorisotilalla voi tehdä tai olla tekemättä. Tämä on verrattain tyypillinen tapa luonnehtia nuorisotyötä. Pähkinän kuoressa nuorisotyöntekijöiden kuullaan sanottavan, että nuorille tarjotaan paikka, jonne he voivat halutessaan tulla. Alla olevia kahta sitaattia lainaten nuorisotyöntekijät olivat sanoneet seuraavaa. ”Koko ajan on kaksi aikuista läsnä, että pystyy keskustelemaan asioista joskus vakavistakin. Tehdä mitä nuoret haluaa, voi vaan olla ja pelailla.” . (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 20) ”Voi myös kuunnella musiikkia, voi pelata ja olla ihan vaan. Voi katsoa telkkaria eikä ole pakko repii sen elämään auki. Sekin on minun mielestä tärkeitä nuorisotoimessa se sellainen rauha. Niitä on kuitenkin niitä tahoja jotka repii niiden elämää auki koko ajan” (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 20).

Nämä sitaatit ilmentävät hyvin nuorisotyön luonnetta. Ne korostavat aikuisen läsnäoloa ja nuorten vapaaehtoista sitoutumista toimintaan. Ne luovat kuvaa ammattialasta, joka sallii oleilua ja joutilaisuutta ja joka rakentaa oppimisympäristönsä pakottomuuden ja luottamuksellisuuden varaan. Ammatillainen ote pohjaa luontevalle yhdessä ololle, eikä nuorten ole pakko hakea vakavia kontakteja aikuisten kanssa. Toimintaa kuvataan nuorten toiveista ja haluista lähteväksi. Kohtaamiset nuorten kanssa voivat olla vaivatonta jutustelua tai vakavia keskusteluja. Hyvä niin. Kuvaus epäilemättä tavoittaa jotakin olennaista nuorisotyön tavasta ymmärtää omaa itseään sekä sen tavasta kohdata nuoret, heidän kulttuurinsa, maailmassa ja elämän tyyliensä (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 20).

Lapset ja nuoret tarvitsevat turvallisen kasvuympäristön sekä aikuisten läsnäoloa ja tukea. Nuorisotilat ja ammattitaitoiset nuorisotyöntekijät luovat pysyvyyttä ja antavat mahdollisuuden kehittää nuorisotyötä. Nuorisotyöntekijä on ammatillainen, hänellä on ammatillisesti ja kokemuksen kautta osaava ote toimia lasten ja nuorten parissa, kriittisesti ja kasvattavasti, yksilöitä ja ryhmiä kohdaten, niiden parissa toimien ja niitä ohjaten. Kuntien nuorisotoimen palveluksessa on noin

3400 henkilöä, joista osalla on muita kuin nuorisotyöllisiä tehtäviä. Kuntien nuorisotyössä tehdään noin 1500 henkilötyövuotta. Nuorisotiloja on 1100. Nuorten työpajoja on 240, joista kaikki eivät ole nuorisotoimen alaisuudessa. Ruohonjuuritasolla nuorisotyötä tekevät kuntien lisäksi seurakunnat ja järjestöt. Seurakunnat tekevät runsaasti lapsi- ja nuorisotyötä. Niiden lapsi- ja nuorisotyössä tehdään 1400 henkilötyövuotta ja sen vapaaehtoisverkoston piirissä arvioidaan olevan noin 30 000 vapaaehtoista. Nuorisojärjestöissä on arveltu olevan 500 palkallista, varsinaista nuorisotyötä tekevää työntekijää, ja järjestöjen vapaaehtoisverkostoon on arvioitu kuuluvan 50 000 – 100 000 vapaaehtoista. Millä rahoilla nuorisotyötä tehdään? Nuoriso 30 € Liikunta 100 € asukasta kohden Kulttuuri 170 € Luvut ovat suuntaa-antavia, sillä kuntien panostusta asukasta kohti on vaikea arvioida mm. koska valtion jakuntien rahoitus vaihtelee eri toimialoilla ja osa palveluista tuotetaan yksityis-oikeudellisten yhteisöjen kautta. (Lähde: Kuntaliitto) Valtion tuki nuorisotyölle tulee pääosin Veikkauksen tuotosta. Vuonna 2009 valtio jakoi nuorisotyömäärärahoina 52,2 miljoonaa euroa. Tämä on noin 0,1 prosenttia valtion koko budjetista. Kunnat päättävät itse nuorisotyöhön käytettävistä varoista. Kuntien nuorisotoimen käyttökustannukset ovat 155 miljoonaa euroa ja investointimenot 5 miljoonaa euroa. Valtionosuus kattaa 4,7 prosenttia kuntien nuorisotoimen käyttökustannuksista. Kunnat käyttävät vuosittain nuorisotyöhön noin 30 euroa asukasta kohden. Valtionosuutta kunnat saivat vuonna 2009 14 euroa jokaista alle 29-vuotiasta asukasta kohti. Lääninhallitukset myöntävät avustuksia nuorten työpajatoimintaan, koululaisten iltapäivätoimintaan ja alueelliseen kehittämistyöhön (sähköinen opas Allianssi 2008, Nuorisotyöllä on merkitystä 2008).

2.2.2 Tekeminen ja toiminta

Tekemisen ja toiminnan kuvaaminen auttaa hahmottamaan sitä, miten nuorisotyö toimii, mutta jättää kuvaamatta monia keskeisiä työn tekemisen taustatapoja. Yllä kuvatun toimintaan keskittyvän kuvaamisen niukkuus ja sen ongelmat tulevat ilmi, jos verrataan vastaavaa kuvausta kouluun. Voisi ajatella, että koulua kuvattaisiin vastaavalla tavalla: nuorille tarjotaan paikka jonne he voivat tulla tekemään erilaisia asioita. Ero nuorisotaloihin tulisi tietysti siitä, että tällöin nuorille tarjottaisiin paikka, jonne nuorten on käytännössä pakko tulla (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 21).

Koulussa opitaan eri oppiaineita. Näillä aineilla on jokin merkitys työllistymisen kannalta; että toiminta tähtää oppimiseen; että oppimista ohjataan tietoisesti; että käytössä on pedagogisia ja didaktisia menetelmiä; että opittavia asioita tarvitaan kansalaiseksi kasvussa ja että tarkoitus on viime kädessä auttaa nuoria tulemaan yhteiskunnan jäseniksi. Pelkkä pintatason tekemisen kuvaus eetoksella ja päätöksellä höystettynä ei kerro mitään kasvatuksesta tai ohjauksesta tai oppimisen ohjaamisesta, enemmänkin välineistä. Silti juuri tämän pintatason kuvaus on yleensä se mihin nuorisotyöstä kertova puhe jää. Ei mennä tai päästä toiminnan taakse, kuvaamaan niitä tavoitteita, joita työllä on. Nuorisotyön kuvaksessa jäädyään turhankin usein juuri osatotuuksien varaan, ja keskeisemmät taustalla olevat asiat jäävät näkymättömiin (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 22).

On tietysti epäreilua väittää, että asia on pelkästään yllä kuvatun kaltainen. Nuorisotyö kuvaa ammattimaista otettaan myös niillä tavoilla, joilla nuorisotilaa rakennetaan. Voidaan esimerkiksi korostaa nollatoleranssia päihneiden, tupakan, kiroilun, energia juomien tai rasismien suhteen. Nämä ovatkin kaikki tarpeellisia ja perusteltuja toimintaa ohjaavia periaatteita. On sääntöjä joiden mukaan toista pitää lähestyä kunnioittavasti. Tämä kertoo jo vähän sitä, miten tekeminen määrittyy. Tämäkään ei silti auta vielä aukaisemaan nuorisotyön ydinprosesseja. Kertomalla joitakin pelisääntöjä ei saada kuvattua nuorisotyötä tuntemattomalle sitä, mitä toiminta oikein on. Pelkkä toiminnan ja sitä tukevien sääntöjen kuvaus ei kerro, mitä on tavoitteellinen, nuorten pitkäkestoisesti kohtaava ammattimainen nuorisotyö jolla on myös oma tehtävänsä nuorten elinolosuhteiden vahvistajana koko kunnan tasolla (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 22).

Maahanmuuttajien määrä on lisääntynyt Suomessa voimakkaasti. Kun vuonna 1990 Suomessa asui 21 000 ulkomaan kansalaista, on heidän määränsä vuoden 2007 lopussa jo 133 000.

Maahanmuuttajien keskuudessa alle 29-vuotiaita on noin 5 prosenttia enemmän kuin syntyperäisten suomalaisten joukossa. Kyseessä on nopea muutos, joka koskettaa kaikkia yhteiskunnan eri alueita. Kasvanut maahanmuutto ei johda itsessään ja automaattisesti monikulttuuriseen yhteiskuntaan. Monikulttuurisuus pitää sisällään ajatuksen eri kulttuuristen ryhmien tasa-arvoisesta yhteiselosta ja ilman yhteisiä tavoitteita ja toimintaa ei tähän päästä. Nuorisotyö ylläpitää ja edistää nuorten välistä tasa-arvoa. Nuorisotyön mahdollistamat ryhmätoiminnan muodot lisäävät erilaisten nuorten kontakteja ja tutustumista toisiinsa. Pyrkimys yhdenvertaisuuteen haastaa nuorisotyön kentän huomioimaan moninaisuutta entistä laajemmin. Yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua

nuorisotoimintaan tarkoittaa sitä, että jokaisella nuorella on oikeus saada nuorisopalveluja. Erityisesti syrjäseudulla asuvien nuorten kontaktit ikätovereihin ovat vaarassa, jos osallistumismahdollisuus ohjattuun ja yhdenvertaiseen vapaa-ajan toimintaan puuttuu lähiseudulta. Yhtäläillä yhdenvertaiset mahdollisuudet tarkoittaa esimerkiksi vammaisten nuorten esteetöntä pääsyä nuorisotalolle. Nuorisotyössä monikulttuurisuus ilmiönä on arkipäivää ja hyviä toimintatapoja ja käytänteitä on runsaasti. Parhaimmillaan monikulttuuriset nuoret huomioiva nuorisotyö tukee monikulttuuristen nuorten kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen ja tukee nuorten osallistumista yhteiskuntaan täysivaltaisena jäsenenä. Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -tutkimuksen mukaan ”erilaiset” nuoret kokevat toisten nuorten sekä ohjaajien asenteiden vaikeuttavan täysipainoista osallistumista. Monikulttuuriset nuoret huomioivia toimintatapoja ja menetelmiä tulisi edelleen kehittää ja tarjota tähän liittyvää koulutusta nuorisotyön tekijöille. Arkinen asenteellisuuden ja syrjinnän vastainen työote madaltaa niin monikulttuuristen kuin muidenkin nuorten osallistumista nuorisotoimintaan (sähköinen opas Allianssi 2008, Nuorisotyöllä on merkitystä 2008).

2.2.3 Nuorisotyö on paljon enemmän kuin vain nuoren satunnaista kohtaamista

Nuorisotyö on ajassa etenevä, pitkäkestoinen prosessi. Sitä tulee kuvata monta vuotta kestäväna suhteena, ei vain pistemäisenä nuoren kohtaamisena jossakin hetkessä, tapahtumana? Kun ryhdytään tarkemmin pohtimaan mihin esimerkiksi nuorisotilalla tähdätään nuoren kanssa, joka käy tilalla kolme vuotta, puhutaan paljon muustakin kuin vain tekemisestä ja oleilusta. Silloin puhutaan nuoren tukemisesta, sosiaalisesta vahvistamisesta, oppimisen ohjaamisesta tai yksinkertaisesti kasvatuksesta ajan saatossa, nuoren myötä ja kanssa eläen. Myös nuoret yksilöinä, ryhminä ja kulttuuritaustojen edustajina jäävät aukaisematta. Nuorisotyö ei ole vain nuoren kohtaamista, vaan nuorten ryhmäsuhteiden helpottamista ja lujittamista, kasvua ryhmän avulla. Nuorten ryhmät ja nuorten kulttuurit ovat muutoinkin vaarassa jäädä huomioitta, kun nuorisotyötä kehitetään. Eikä unohtaa sovi sitä, että pelkällä tekemisellä tai nollatoleranssilla ei ole onnistuttu kuvaamaan kasvua ja oppimista: nuorisotyö ei tavoittele vain satunnaista hyvää oloa tai viihtymistä, vaan kehittymistä tiettyyn suuntaan. Tämä ei ole nollatoleranssin tai hauskanpidon kysymys- kyse on tavoitteista, kasvusta ja päämääristä (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 23).

Nuorisotyön heikkoudeksi on usealla taholla esitetty sitä, ettei nuorisotyö ole onnistunut kuvaamaan ammattimaisen työotteensa luonnetta. Osaamishaaste on näkemys toiminnan pyrkimyksistä sisällöstä ja laadusta sekä tarpeellisuudesta nuorten näkökulmasta. Tutkimuksissa yleinen havainto nuorisotyön määrittelemättömyydestä ja epämääräisyydestä saa usein seurakseen vaatimuksen siitä, että ammattimaisuutensa lisäämiseksi nuorisotyön olisi pystyttävä kuvaamaan toimintaansa tavalla, joka aukeaa kuntalaisille, yhteistyötahoille tai nuorille itselleen. Usein todetaan, että nuorisotyö on nuorista ja heidän tarpeistaan rakentuvaa kasvatuksellista ohjausta jota ei non- formaalin luonteensa vuoksi voida ennalta määrittää. Nuorisotyö ei monen muun kunnallisen työmuodon tavoin voi myöskään nojautua tutkimukselliseen tietoon. Nuorisotyön tutkimuksellinen haltuunotto on ollut toistaiseksi niukkaa sekä teorian, että empiirisen tutkimuksen tasolla. Tämän johdosta suomalainen nuorisotyö ei nojaa systemaattiseen tietopohjaan, vaan se lepää käytännön tradition päällä. Yhtenä syynä perusnuorisotyön määrittelemättömyydelle voidaan nähdä se, ettei nuorisotyön hiljaista tietoa ole kyetty riittävästi sanallistamaan. Nuorisotyön ammattikunnalle ei ole muodostunut sanoja tai kieltä oman työn kuvaamiseksi. Tästä samaisesta syystä nuorisotyö saattaa edelleen olla yhteistyötahoille vain jotain epämääräistä puuhastelua tavoitehakuisen kasvatuksen sijaan (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 24).

Käsitys nuorisotyöstä voi olla sumea. Tämän takia onkin tärkeää aukaista toimintaa myös tavoitteiden ja toiminnan tasolla - puhua yhdessä mistä toiminnasta oikein on kysymys. Tällöin on tietenkin vaarana, että toimiala eristyy muita ja ikään kuin kätkeytyy itseensä irrallaan muista toimijoista. Nuorisotyön opetussuunnitelmaan laatimisen taustalla ei kuitenkaan ole pyrkimys eristyyä, vaan pikemminkin aukaista myös yhteistyötahoille, millä tavoin nuorisotyö toimintaansa hahmottaa. Nuorisotyön mahdollisuudet tehdä moniammatillista työtä ovat sidoksissa niihin käsityksiin, joita muilla viranhaltijoilla nuorisotyöstä on. Toiminnan tavoitteiden, arvojen ja menetelmien kuvaamisen tavoitteena ei ole eristyyä, vaan pikemminkin mahdollistaa, se että yhteistyötä voidaan tehdä tavalla, joka tukee ammattikuntien omia vahvuuksia ja yhteisiä tavoitteita. Nuorisotyön kuvaaminen on tärkeää kahdesta näkökulmasta: Yhtäältä työyhteisö itse voi jakaa paremmin osaamistaan, kun prosessit on kuvattu ja on luotu yhteistä kieltä. Toisaalta myös yhteistyökumppaneiden kanssa on helpompi keskustella, kun nuorisotyön luonne ei ole niin sumea kuin aiemmin (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 24-25).

Lukiessani kirjaa ”Miksi nuorisotyötä tehdään” oli siinä haastateltu Kokkolan nuorisotyöntekijöitä, joista osa ajatteli nuorisotyön olevan pääasiassa yksilötyötä, ohjaajan ja nuoren välistä vuorovaikutusta. Ryhmätoiminnan merkitykseksi ajateltiin, että se mahdollistaa tulevaisuudessa tehtävää yksilötyötä, kun nuoreen on saatu luotua luottamuksellinen ohjauskontakti. Koettiin, että nuorisotyön tulisi ottaa kontakti nuoreen ennen kuin ongelmia imenee. Näin ohjaajalle olisi paremmat mahdollisuudet vaikuttaa nuoren asemaan positiivisesti, jos tai kun nuori joutuu haastavaan elämäntilanteeseen. Toisin sanoen ryhmätoiminnan ei sinällään ajateltu olevan nuorisotyön ytimessä, vaan se miellettiin enemmänkin välineeksi, joka mahdollistaa yksilötyön tekemistä (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 24-25).

Osa ohjaajista piti ryhmätoimintaa sinällään nuorisotyön ytimenä. Heidän mielestään ohjaajan roolina oli toimia mahdollistajana, ja varsinaisen kehitysprosessin synnyttivät nuoret. Tällöin ohjaajan merkitys yksittäisen nuoren tukijana on pienempi, mutta ryhmän rooli vastaavasti suurempi. Ohjaajien työn sisällöt olivat erilaisia, sillä kouluysteistyö, pienryhmätoiminta, yksilötyö ja yhteisöllinen nuorisotyö sijoittuivat kaikki saman työsopimukseen kirjoitetun nuorisotalotyön termin alaisuuteen (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 24-25).

2.2.4 Nuorisotyön tavoitteet

Nuoren elämänpiirissä ja sosiaalisessa ympäristössä voi olla nuoren elämäntilanteessa ja kiinnostuksen kohteista riippuen hyvinkin erilaisia tarpeita ja painotuksia. Nuorisotyön kuvauksen olisikin oltava riittävän laaja-alainen, jotta saataisiin tarkasteltua niitä eri tilanteita ja tasoja, joissa nuori varttuu. Alla olevassa suhdeteorian mukaan rakennetussa mallissa nuorisotyön tavoitteiksi mielletään tukea nuorten kasvua ja tilannetta yksilönä, joka on osa laajempaa sosiaalista verkostoa, sekä auttaa häntä kiinnittymään lähiympäristöönsä (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 61).

1. Nuoren yksilöllisen kasvun ja kehityksen tukeminen: Nuorisotyön tehtävä on vahvistaa nuoren itsetuntoa, itseluottamusta ja ilmaisutaitoa. Nuoret kohdataan yksilöinä ja tuetaan positiivisen minäkuvan kehitystä. Nuorisotyö ohjaa nuoria terveellisten elämäntapojen pariin ja yhteisö- ja yhteiskuntakiinnittyneisyyteen (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 61).

2. Nuoren suhde toisiin nuoriin: Henkilökohtaisen, yksittäisen nuoren tarpeiden tukemisen lisäksi nuorisotyön tehtävä on vahvistaa nuorten mahdollisuuksia toimia ryhmissä, oppia yhdessä ja nauttia toisten ikäistensä seurasta. Ohjaajalähtöisen toiminnan lisäksi nuorisotyössä tuetaan nuorten omien ryhmien toimintaa. Nuorten suhdetta toisiin nuoriin tuetaan toimimalla tavoilla, jotka tukevat nuorten sosiaalisen taidon ja verkoston kehittymistä (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 61).

3. Nuorten suhde luotettaviin aikuisiin: Luotettavan, nuorta kuuntelevan ja kasvua tukevan ohjaaja-kontaktin tarjoamisen lisäksi nuorisotyö toimii yhteistyössä muiden nuoren elämään liittyvien kasvattajien kanssa. Nuorisotyö vahvistaa nuorten sukupolven toimintamahdollisuuksia. Nuorisotyö vahvistaa nuorten sukupolven toimintamahdollisuuksia vanhempien sukupolvien kanssa (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 61).

4. Nuorten suhde palvelujärjestelmään ja rakenteisiin: Nuorisotyö kytkeytyy muihin nuorille palveluja tarjoaviin toimijoihin ja tunnistaa paikkansa palvelujärjestelmän osana. Nuorisotyö tunnistaa rajansa ja tarvittaessa ohjaa nuoria toisiin palveluihin. Nuorisotyö tukee nuorten työelämään, terveyteen ja koulutukseen liittyviä valintoja keskustelemalla, tiedottamalla ja ohjaamalla palveluiden pariin (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 61).

5. Nuoren suhde alueeseen ja omaan lähiympäristöön: Nuorisotyö tukee nuorten osallisuutta ja toimintamahdollisuuksien heidän päivittäiseen elämäänsä kuuluvissa paikoissa, toiminnoissa ja yhteisöissä sekä vahvistaa heidän paikallisidentiteettiään. Nuorisotyö tekee töitä sen eteen, että nuorten elämänlaatu paranee heidän lähiympäristössään (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 61).

6. Nuorten suhde päätöksentekoon ja yhteiskuntaan: Nuorisotyön tehtävä on edistää nuorten asemaa heitä koskevien asioiden päätöksenteossa. Nuorisotyö tarjoaa mahdollisuuksia demokratiataitojen oppimiseen sekä vaikutusmahdollisuuksia nuorisotyöntoteutukseen, arviointiin ja suunnitteluun (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 61).

7. Nuoren suhde maailmaan, kulttuuriin ja luontoon: Nuorisotyö toimii tavoilla, jotka antavat mahdollisuuksia tutustua maailmaan ja luontoon. Nuorisotyö tukee nuorisokulttuurin eri ilmentymiä, tarjoaa kulttuurielämyksiä ja tapahtumia. Monikulttuurisuuden ja kansainvälisen toiminnan avulla nuorten identiteetin kehittymistä tuetaan suomalaisuuteen ja maailman kansalaisuuteen liittyvissä asioissa (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 61).

8. Nuorten näkökulman tuominen päätöksentekoon ja nuorten olosuhteisiin vaikuttaminen: Nuorisotyö vaikuttaa nuorten elinolosuhteisiin osallistamalla nuoria koskevien asioiden, rakennusten ja palveluiden suunnitteluun. Nuorisotyö vaikuttaa nuoria väestönsana koskeviin asioihin (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015, 61).

2.2.5 Nuorisotyön ammattietiikka

Nuorisotyön ammattietiikka täytyy minusta jo löytyä nuorisotyöntekijän sydäimestä. Joko sitä on tai ei ole. Nuorisotyöntekijä on suvaitsevainen jokaista ihmisrotua kohtaan, oikeudenmukainen, reilu, ymmärtäväinen ja paljon muuta. Hän ei voi olla päästämättä tilalleen. Ovet ovat auki kaikille nuorille. Kunhan tietenkin käyttäytyminen on kohdillaan ja kaikilla turvallinen olo. Se on koti jossa on ovet auki.

Minna Rauas on kirjassaan kuvaillut nuorisotyön ammattietiikan ohjeistusta seuraavasti: Nuorisotyössä tuetaan ja mahdollistetaan nuorten omaehtoista toimintaa ja tarjotaan mielekkäitä vaihtoehtoja vapaa-aikaan. Nuorisotyö tarjoaa toimintoja, joissa on mahdollista olla aidosti ja vapaasti oma itsensä ilman pelkoa nolatuksi tai hylätyksi tulemisesta. Nuorisotyössä nähdään nuoret yksilöinä ja ryhmän jäseninä, ohjataan nuoria ratkaisemaan myönteisesti ristiriitoja sekä välttämään asenteellisuutta ja ennakkoluuloja. Nuorisotyöntekijä valaa omalla toiminnallaan ja olemuksellaan uskoa tulevaan (Rauas 2014, 23).

Nuorisotyöntekijä on helposti lähestyttävä, luotettava ja turvallinen aikuinen. Hänen tulee huomioida roolinsa nuorten samaistumisen kohteena. Nuorisotyöntekijä löytää aikaa silloin, kun nuori sitä tarvitsee. Hän ymmärtää nuorisotyön rakentuvan nuoren vapaaehtoiselle osallistumiselle. Nuorisotyöntekijä tarttuu vääryyksiin ja korjaa epäoikeudenmukaisuutta. Nuorisotyöntekijä puuttuu nuoren kasvua, kehitystä tai terveyttä vaarantavaan toimintaan. Hän toimii tasapuolisesti, oikeudenmukaisesti ja erilaisuutta kunnioittaen. Tunnistaa nuorten erilaisia tarpeita. Hän välittää, on läsnä ja kannustaa nuorta. Nuorisotyöntekijä antaa nuorelle aikaa oppia elämästä ja korjata tekemiään virheitä (Rauas 2014, 23).

Nuorisotyöntekijä edistää nuorten elinoloja ja hyvinvointia läsnä olevalla ja toiminnallisella työllään. Hän rakentaa ja kehittää yhdessä nuorten kanssa turvallisia toimintaympäristöjä. Nuorisotyö muuttuu nuorten tarpeiden ja nuorisokulttuurien mukana. Nuorisotyöntekijä osallistuu nuorten tukemiseen arjessa sekä syrjäytymisen ehkäisyyn. Hän luo edellytyksiä nuorten osallisuudelle, pelkojen voittamiselle ja unelmien toteutumiselle (Rauas 2014, 23).

Nuorisotyöntekijä vahvistaa nuorisotyön roolia luottamalla asiantuntijuuteensa, tunnistamalla oman ammatti-identiteettinsä sekä olemalla ammattialansa ja osaamisensa kehittäjä. Hän jakaa omaa osaamistaan ja oppii toisilta ammattilaisilta. Hän toimii monialaisessa yhteistyössä nuorisotyön omilla vahvuuksilla, sekä edistää eri toimijoiden välistä vuoropuhelua, kunnioittaa nuorta ja hänen lähiverkostoaan sekä käsittelee vastuullisesti saamiaan tietoja. Nuorisotyöntekijä on kasvun ja kasvatuksen tukija (Rauas 2014, 23).

Nuorisotyöntekijä seuraa nuorisopoliittista keskustelua ja päätösten valmistelua. Hän osallistuu keskusteluun ja tuo nuorten näkökulmaa esille. Nuorisotyöntekijällä on kyky rakentavalla tavalla kyseenalaistaa ja nostaa esille yhteiskunnallisia epäkohtia. Hän kannustaa nuoria vaikuttamaan itse ja kehittää yhdessä nuorten kanssa vaikuttamismahdollisuuksia. Nuorisotyöntekijä tiedostaa työnsä ja organisaationsa lähtökohdat ja tarkastelee kumppanuuksia, yhteistyötä sekä ulkopuolista rahoitusta tästä näkökulmasta (Rauas 2014, 23).

Nuorisotyössä huomioidaan toimintaympäristö, puututaan ilkiavaltaan ja kannustetaan ympäristöystävälliseen elämäntapaan. Nuorisotyössä noudatetaan kestävä kehityksen periaatteita. Nuorisotyöntekijä valitsee toiminnoissa luontoa kunnioittavia, ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja ja työmenetelmiä (Rauas 2014, 23).

Hän tunnistaa ja tunnustaa oman rajallisuutensa. Hän osaa hyödyntää nuorille tarkoitettua palveluverkostoa työnsä tueksi. Nuorisotyöntekijä osaa erottaa työn ja vapaa-ajan sekä asettaa rajat suhteessaan nuoreen. Osaamistaan ja jaksamistaan hän ylläpitää huolehtimalla itsestään, ja perehtymällä uuteen tietoon nuorista ja nuorisotyöstä (Rauas 2014, 23).

3 NUORISOKASVATUS

Ajassa, joka korostaa yksilöllisyyttä, itseohjautuvuutta ja valintojen mahdollisuuksia, on ongelmallista puhua nuorisokasvatuksesta nuorten kasvua ohjaavana yhtenäisenä viitekehyksenä. Kun lisäksi nuorisokasvatuksen kentällä työskentelee monialainen joukko toimijoita, nuorisokasvatuksen kohde sekä työskentelymenetelmät määrittyvät varsin erilaisista näkökulmista toimijoiden ammatillisuuden, koulutustaustan ja toimintasektorin vuoksi. Nuorisokasvatus näyttäytyy yhtäältä moninaisen värikkäänä, toisaalta taas hajanaisena ja epämääräisenä. Koska lähestymistavoilla on myös erityiset historialliset taustat, on yhtenäisen käsityksen muodostaminen nuorisokasvatuksesta vaikeaa (Sähköinen opas. Kasvatus ja aika. Vaivaako nuorisokasvatusta historiattomuus).

Yksi tapa jäsentää nuorisokasvatuksen käsitettä ja sen käyttöä on Juha Niemisen (2010) esittämä jäsenitys nuorisokasvatuksen neljästä eri merkityksestä. Nuorisokasvatus tarkoittaa hänen mukaansa ensinnäkin käytäntöinä ilmenevää ja nuoriin kohdistuvaa kasvatustoimintaa. Se sisältää laajan, nuoriin kohdistuvan ja eri muodoissa tapahtuvan institutioituneen kasvatuksen sekä siihen liittyvät tukitoimet ja ohjausmekanismit. Kyse on monelta osin yhdenmukaisesta, usein myös julkilausutusta, ja aikakaudelle ominaisesta kasvatustietoisuuden ilmentymästä. Tällainen nuorisokasvatus voi toteutua hyvinkin monissa kasvuympäristöissä, kuten koulussa tai harrastuspiireissä Sähköinen opas. Kasvatus ja aika. Vaivaako nuorisokasvatusta historiattomuus).

Nuorisokasvatus voidaan nähdä myös edellä mainittua kasvatustoimintaa ylläpitävänä ja edistävänä oppiaineena. Nuoruuteen kohdistuva "ikäkausikasvatus" ei ole kuitenkaan varhais- tai aikuiskasvatuksen tavoin tieteellisen oppituolin määrittämä oppiaine, vaan se määrittyy ammatillisemmin. Käytännössä nuorison kasvua, kehitystä, hyvinvointia, osallisuutta tai kasvuympäristöjä käsitteleviä oppisisältöjä on laajasti yliopistojen ja erityisesti ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmissa. Nuorisokasvatuksen oppiaineluonne rakentuu työelämän ja koulutuksen vuorovaikutuksessa. Tämä näkyy nuorisokasvatuksen kentällä toimivien henkilöiden ammatillisten kompetenssien ja kvalifikaatioiden määrittelynä ja ylläpitona (Sähköinen opas. Kasvatus ja aika. Vaivaako nuorisokasvatusta historiattomuus).

Kolmantena merkityksenä Nieminen näkee nuorisokasvatuksen määrittelyn kasvatuksen käsitteen sisältönä osaksi kasvatustiedettä. Luonteva, tosin melko intuitiivinen luokittelu perustuu käsitteelliseen sijoittumiseen varhaiskasvatuksen ja aikuiskasvatuksen jatkumolle. Koska kasvatustieteen tiedeluonne ei kuitenkaan jäsenny tällä tavoin, on tämä nuorisokasvatuksen merkitys jäänyt varsin ohueksi. Tavallisempaa onkin nähdä nuorisokasvatus esimerkiksi ammatillista nuorisotyötä väljästi määrittävänä lähestymistapana. Jo pelkästään tällä perusteella neljäntenä merkityksenä oleva puhe nuorisokasvatuksesta tieteenalana vaikuttaa varsin ohuelta, vaikka Nieminen (2010) osoittaa näkemykselle myös selkeitä perusteita (Sähköinen opas. Kasvatus ja aika. Vaivaako nuorisokasvatusta historiattomuus).

Kun nuorisokasvatus sijoitetaan edellisen jäsenyyksen mukaisesti kasvatuksen historian tutkimuksen kehykseen, painottuvat institutionalisoituneen kasvatustoiminnan, kasvatuskäytäntöjen tai niitä eri aikakausina ohjanneiden aatteiden ja yhteiskunnallisen ajan analyysin merkitykset. Pääpaino kasvatuksen historian tutkimuksessa ja oppikirjoissa on nuorten osalta selkeästi koulutusinstituutioissa tapahtuvassa kasvatuksessa ja koulutuksessa. Nuorisokasvatusta onkin mielekästä tarkastella tätä laajemmasta näkökulmasta, joka sisältää valtaosin koulutusrakenteiden ulkopuolella tapahtuneen, vakiintuneen ja tavoitteellisen kasvatustoiminnan. Näin toteutuneesta kansalais- ja nuorisokasvatuksesta on tutkimustietoa esimerkiksi raittius- ja nuorisoseuraliikkeistä. Nuorisokasvatuksen tarjoama näkökulma on kuitenkin tältä osin varsin pirstaleinen, ja se on jäsentynyt vaikeasti erotettavaksi osaksi yhdistysten ja järjestöjen historiaa. Kyse on siten juuri Juha

Niemisen (2010) toteamasta nuorisokasvatuksen väljästä asemoitumisesta kasvatuksen ja sen tutkimuksen kenttään (Sähköinen opas. Kasvatus ja aika. Vaivaako nuorisokasvatusta historiattomuus).

Nuorisokasvatusta on mahdollista lähestyä myös nuorisotutkimuksen näkökulmasta. Se on monelta osin kasvatusinstituutioista lähtevää näköalaa laajempi ja tieteellisenä näkökulmana nuorempi. Nuoruutta ja sen jäsentymistä 1900-luvun Suomen yhteiskunnallisessa muutoksessa on tutkittu varsin monipuolisesti ja kokoavasti. Nuorisokasvatuksen historian näkökulma on kuitenkin melko kapea jo senkin vuoksi, että siirtymisajanjakso lapsuudesta aikuisuuteen jäi varsinkin maatalousyhteisöissä lyhyeksi. Tutkimuksissa on havaittu, että yhteiskunnan jatkuvuuden näkökulmasta nuoriso on nähty lähes poikkeuksetta yhteiskuntaan sosiaalistavaa kasvatusta vaativaksi kohteeksi. Nuorisotutkimuksen arvokas lisä kasvatuksen historian tutkimukseen onkin siinä, että se tarkastelee jo lähtökohtaisesti nuoruutta myös nuorten autonomisena itsemäärityksenä, irrallaan institutionaalisesta kasvatuksesta (Sähköinen opas. Kasvatus ja aika. Vaivaako nuorisokasvatusta historiattomuus).

3.1 Nuorisokasvatuksen pedagoginen kasvatuspohja

Nuorisotyön kohderyhmään on nuoret. Senhän kertoo jo itse sanakin nuorisotyö. Nuorisotutkijat korostavat, ettei nuoriso ole mikään yhtenäinen ihmisjoukko, sosiaalisesti tai kulttuurisesti eheä ryhmittymä, vaan nuoret ovat yksilöitä ja nuoruus moniulotteista. Nuoruus on ristiriitaisten mielikuvien sävyttämä ajanjakso ihmisenelämässä; yhtäältä unelmien ja avointen mahdollisuuksien, odotusten ja vapauden aikaa, toisaalta kaoottinen ja uhkien sävyttämä välivaihe, jolloin ei vielä ole ”valmis” muttei myöskään enää vailla vastuuta. Perustavanlaatuisen nuoruuteen liittyvä määrittely on juuri sijoittuminen lapsuuden ja aikuisuuden väliin ja usein niin, että sekä lapsuudella nähdään olevan itseisarvoinen merkitys, mutta nuoruus saa merkityksensä ainoastaan suhteesta niihin. Nuoruutta määritellään ei enää ja ei vielä - määrityksillä. Se on siirtymävaihe lapsuudesta aikuisuuteen, ihmisen biologisen, psyykkisen ja sosiaalisen kypsymisen prosessi lapsesta aikuiseksi. Nuoreksi nimitetään ihmistä, joka ei ole lapsi eikä aikuinen vaan jotain siltä väliltä (Nivala & Saastamoinen. 2010, 10).

Nuorisokasvatuksen teoreettinen itseymmärrys on pedagoginen. Sen luonne ja lähtökohdat määrittävät kasvatuksellisenä toimintana ja jäsentyvät kasvatusteorianä. On olennaisen tärkeää nimetä nuorisokasvatuksen teoriapohja pedagogiseksi erotukseksi muista mahdollisista teoriakehyksistä: psykiatrisesta, psykologisesta, sosiologisesta, juridisesta, sosiaalipoliittisesta, taloustieteellisestä sekä hallintotieteellisestä. Kasvatustyötä nuorten parissa tekevien on hyvä tuntea nuoruutta hahmottavia sosiologisia ja psykologisia teorioita, koska ne auttavat ymmärtämään niitä ilmiöitä, joiden kanssa ollaan tekemisissä. Ilman kasvatusteoriaa käytännön työtä on kuitenkin mahdotonta tulkita sen omista lähtökohdista käsin. Nuorisokasvatuksessa tarvitaan rooli, identiteetti, persoonallisuus ja muista vastaavista teorioista välittyvää ymmärrystä nuorten elämäntodellisuuteen. Ne eivät kuitenkaan jäsennä nuorisokasvatuksen itseymmärrystä pedagogisena toimintana. Tähän tarvitaan toimintateoreettista ja käytännöllistä pedagogista teoriaa.

3.2 Sosiaalisen toiminnan teoria nuorisokasvatuksessa

Sosiaalisen toiminnan teoria jäsentää nuorisokasvatusta yleisesti, mutta ei välttämättä tavoita sen luonnetta kasvatustoimintana. Siksi on perusteltua, että nuorisokasvatuksen teoreettisia perusteita tulkitaan nimen omaa kasvatusteorian pohjalta, pedagogisesti, korostaen toiminnan kasvatuksellista luonnetta. Näin nuorisokasvatuksen teoria muodostuu yleisen kasvatusteorian soveltamiseksi erityiseksi nuorten parissa tapahtuvaan kasvatustoimintaan. Teoria käsittelee ja tulkitsee nuoruusikään ja nuorten kehitykseen liittyviä kysymyksiä nuorten maailmankuvan, identiteetin ja yhteiskuntasuhteiden rakentumisesta ja yleensäkin erilaisia yksilopsykologisia, yhteiskunnallisia ja kulttuurisia ilmiöitä – nimenomaan kasvatustoiminnan kannalta. Pedagogiikka ei ole yhtenäinen oppiala. Pikemminkin sen voi sanoa muodostuvan erilaisia teoreettisia painotuksia sisältävistä virtauksista, jotka pohjautuvat erilaisiin näkemyksiin ihmisestä, yhteiskunnasta, tieteestä ja kasvatuksesta. Vaikka pedagoginen teoriakehitys ei tarkoita monoliittista ihmiskuvaa, on kuitenkin ilmeistä, että psykodynaaminen ihmistutkimuksen traditio- kaikessa hajanaisuudessaankin tarjoaa käsitteistöä ja teoreettisia kiinnekohtia, joiden pohjalle nuorisopedagogiikka voidaan luontevasti rakentaa. Se auttaa välttämään manipulaatiota ja sopeutumista, jotka helposti tunkeutuvat mihin tahansa kasvatustyöhön. Psykodynaaminen ajattelu yhdessä toisen ihmisen dialogisen kohtaamisen periaatteen kanssa tarjoaa vahvan pohjan modernissa nuorisotyössä korostuvalle subjektisuuntautuneelle työskentelylle. Ihmisen subjektisuuden rakentumisesta koskeva problematiikka

kuuluu olennaisesti nuorisotyön ja nuorisokasvatuksen teorianmuodostukseen (Nivala & Saastamoinen. 2010, 169-170).

3.3 Nuoriso-ohjaajan rooli ja merkit

Niin nuorisotilan, kuin vaikka jalkapallon valmentajalla on merkittävä tehtävä myönteisten kasvatuksellisten mallien ja arvojen jakajana. Ohjaaja on tärkeä aikuisen malli, esikuva, johon nuori samaistuu niin tietoisesti kuin tiedostamattaankin. Myös vanhemmat toivovat lapselleen elämänmyönteistä ohjaajaa, jolla olisi riittävästi vastuuntuntoa, kärsivällisyyttä ja ymmärrystä. Alaikäinen nuori on altis vaikutteille, mikä korostaa nuoren tehtävän vastuullisuutta. Ohjaaja voi vaikuttaa myönteisen ilmapiirin syntyyn, jos hänellä on tarpeeksi aikaa ohjattavilleen nuorille. Ja tekee heidän kanssaan erilaisia asioita. Ohjaajan on osattava kääntää nuoreen pesiytynyt pessimismi ja kyynisyys optimimissiksi ja realismiksi. Ohjaajan tulee olla avoin ja aito; hän ei pelkää omien tunteidensa esittämistä, sillä onhan nuoriso-ohjaajakin vain ihminen (Kempinen, 1995, 85).

Luottamus ohjaajaan ja nuoren välillä antaa mahdollisuuden sopusointuisen ja miellyttävän ilmapiirin syntymiselle. Jos kahden ihmisen välille syntyy luottamuksen tila, voidaan sitä pitää ihmissuhdetaitojen avulla yllä koko nuorisotilalla käynnin ajan. Jos luottamuksellista suhdetta ei synny, silloin eivät auta pätevyys, hyvät aikomukset eikä aika. Ohjaajalta edellytetään riittäviä ihmissuhdetaitoja: kommunikaatio- ja neuvottelutaitoja, yhteistyökykyjä ja empatiaa. Ohjaajan emotionaalisuus tulee ilmentyä ymmärtäväisyytenä ja kannustavuutena; ystävällisyytenä ja kohteliaisuutena. Jos ohjaajalta puuttuu kyky eläytyä nuoren osaan, hänen on vaikea ymmärtää nuorta ja asettua samalle aaltopituudelle tämän kanssa. Ohjaajan on myös hallittava erilaisia johtamis- ja vaikuttamistyylyjä. Sillä järjestyksen ylläpitäminen myös nuorisotilalla on tärkeä asia. Nuorten tietoisuus siitä, että tilalla vallitsee normit ja säännöt joita tulee noudattaa sillä myös niiden avulla luodaan turvallisuuden ilmapiiriä muille kävijöille (Kempinen, 1995, 85).

Paras ohjaaja on asiansa osaava ohjaaja. Nuorisonohjaajan tulisi olla innostava ja sävytettävä ohjausprosessi omalla persoonallisuudellaan. Mikäli ohjaaja hoitaa työtään epäsäännöllisesti ilman

suunnitelmia, ei hän voi olla sen enempää esimerkillinen kuin innostavakaan. Ohjaajan on jopa pukeutumisellaankin otettava huomioon mitä viestiä hän tahtoo viestittää.

Nuoret arvostavat aitoja aikuisia. Aitous on oman olemuksen mukaista käyttäytymistä, itsensä hyväksymistä estottomasti sellaisena kuin on. Aidon ihmisen ei tarvitse näytellä olevansa parempi tai huonompi, mitä hän on, minkä vuoksi hän luottaa omiin kykyihinsä ja taitoihinsa. Kun itse on osaamiseen tyytyväinen ja saa läheisiltä myönteistä palautetta, työnteko sujuu ja itsetuntokin kasvaa. Lasten ja nuorten kanssa on uskallettava mennä pintaa syvemmälle jos tilanne sitä vaatii. Nuoren henkilökohtaiseen elämään liittyvistä asioista tulee keskustella kahden kesken ja luottamuksellisesti. Nykyajan nuoret ainakin minusta tuntuvat puhuvan asioistaan avoimesti ja odottavat aikuisen mielipidettä asioista. Tällaisessa tilanteessa onkin haastavaa katsoa asiaa nuoren näkökulmasta, mutta samaan aikaan antaa asiasta aikuisen mielipide (Kempinen, 1995, 85).

Myönteisen ilmapiirin luominen saattaa olla joskus haastavaa. Ilmapiirin tulee olla sellainen, että kaikki nuoret viihtyvät ja kokevat olonsa mukavaksi. Joskus huumoria on hyvä käyttää hyväkseen, mutta tulee muistaa, mikä on pääasia, että hauska ja viihdyttävä ohjaaja joka tilanteessa ei aina välttämättä ole hyvä nuoriso-ohjaaja. Joka paikkaan ei huumorikaan aina sovi. Ohjaajan ei myöskään tulisi kosiskella nuorten suosiota (Kempinen, 1995, 85).

Nuorilla on oikeus tuoda esille omat persoonalliset piirteensä. Tämä merkitsee, sitä että esimerkiksi nuorten vaatetuksessa, puhetyylissä ja hiusmuodissa tulee sallia poikkeavuuksia, ilman että näitä asioita pyritään kontrolloimaan. Nuorten luoma käsitys ohjaajasta vaikuttaa suuresti siihen, miten ohjaajaa kohtaan käyttäytyään ja millaiseksi hänet koetaan. Nuoret tulkitsevat nuoriso-ohjaajaa kuulemansa, näkemänsä, kokemansa ja odotustensa perusteella. Nuorten luoma käsitys ohjaajasta on useimmiten suhteellisen pysyvä ja jäsentynyt, joten nuoriso-ohjaajaan odotetaan käyttäytyvän tietyllä tavalla tietyissä tilanteissa. Nuoriso-ohjaaja ei voi olla harmaa ikävystyttävä hiiri, sen enempää kuin pelottavan aggressiivisesti käyttäytyvä tulisielukaan (Kempinen, 1995, 86).

On tärkeää, että nuoret voivat pukea sanoiksi ajatuksensa, toiveensa ja odotuksensa. Elämänsä aikana ihminen joutuu kuvaamaan kielen avulla aikomuksiaan, tekemisiään ja ideoitaan. Oikein

valittujen sanojen avulla ei vahingoiteta ketään niin kuin fyysisesti lyömällä tai heittelemällä esineitä. Rakentavaan ja myönteiseen kommunikaatioon kykenevällä ihmisellä tulee olla riittävä sanavarasto kyetäkseen ilmaisemaan itseään. Asioiden ilmaisemiseen ei tarvita aina puhuttua kieltä. Ihmisen, eleet ja liikehdintä kertovat myös paljon. Viestintä tutkimusten mukaan non- verbaalinen viestintä kertoo useissa erilaisissa tapauksissa enemmän kuin, se mitä me sanallisesti toisillemme kerromme. Ihmisten käyttämä elekieli ei ole sidoksissa aikaan, se on tilanne sidonnaista ja tulkinnallista (Kempinen, 1995, 86).

4 SOSIAALIPEDAGOGIIKKA

Sosiaalipedagogiikassa on kysymys oman ajattelutavan tai käyttäytymisen muuttamisesta. Yleensä muutokset tapahtuvat pitkällä aikavälillä, vähitellen ja asteittain. Sosiaalipedagogisessa ajattelussa toiminnallinen prosessi nähdään pitkäaikaisena tapahtumasarjana eli niin sanottuna prosessikasvatuksena. Tämän vuoksi nuoret on saatava sitoutumaan toimintaan. Nuorten on koettava asia ”omana juttunaan” niin että he voivat kokea menemisen ja tekemisen tunteen. Toiminnallisen mallin kehittäminen vaatii uudentyypistä ongelmaratkaisukykyä. Tärkeintä on, että nuorelle kyetään löytämään riittävän syvällistä myönteisiä kokemuksia ja palkitsevia tekemisen muotoja. Nuorelle on kyettävä osoittamaan, että valitulla tekemisellä hän voi kehittyä haluttuun suuntaan, tehdä mahdottomasta mahdollisen (Kempinen, 1995, 75).

Myönteinen kehitys voi alkaa vasta silloin, kun väärästä tietoisuudesta ja kielteisistä tunteista on vapauduttu. Tämä vapautuminen tapahtuu hitaasti ja asteittain. Erilaisia lähestymistapoja suunniteltaessa olisi hyvä, jos useimmilla tekemisillä on selvä alku ja loppu. Näin nuoret oppivat vähitellen huomaamaan, että asioita voidaan viedä alusta loppuun ja saavuttaa työskentelyprossin avulla jotakin sellaista, mistä nuorelle itselle on hyötyä. Yhtymäkohdat myönteiseen elämänasenteeseen kehittyvät ja löytyvät onnistumisen kautta (Kempinen, 1995, 76).

Toiminnalla, oli se sitten urheilua, bändissä soittamista, autonkorjausta tai työpajatoimintaa on siinä oltava riittävän selväpiirteinen sisäinen toimintamalli. Nuorten on tiedettävä, mitä tullaan tekemään ja mihin tavoitteisiin pyritään; minne mennä ja mitä tietä kulkemalla sinne päästään. Nuorelle tulisi syntyä syvälinen kiinnostuksen tarve. Kiinnostuksen tarve saa nuoren kunnostautumaan myönteisesti. Ihmisen ajatukset ja intohimot tukehtuvat, latistuvat ja kuolevat, jos niitä ei kyetä ruokkimaan ja kannustamaan tarpeeksi (Kempinen, 1995, 76).

Ryhmässä toimittaessa on osattava käyttää myönteistä sosiaalista energiaa, jolloin ihmiset saadaan toimimaan kokonaispersoonina, ilman alistumista tai riippuvuussuhdetta. Integroituminen merkitsee ryhmän hyväksymää norminmukaista käyttäytymistä. Esimerkiksi jalkapallojoukkueessa pelaaminen merkitsee vapaaehtoista sitoutumista joukkueen yhteiseen ihanteisiin ja tavoitteisiin. Se merkitsee yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhdessä asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Jos yksittäinen pelaaja tuntee olonsa irralliseksi, hän ei sitoudu kovinkaan voimakkaasti joukkueen tavoitteisiin (Kempinen, 1995, 76).

4.1 Vuorovaikutus nuoren kanssa sekä case keskustelut

Niillä nuorilla joilla on negatiiviset tunteet positiivisia suuremmat, on vaikeuksia ilmaista itseään rakentavasti. Heidän on vaikea eritellä myönteisiä asioita, minkä vuoksi tunteet imaistaan köntteinä. Kun aikuinen kuuntelee nuoren ongelmia, on hänen oltava hyvä kuuntelija. Aikuisen on eläydyttävä kuuntelijan rooliin ja kannustettava nuorta puhumaan. Tavoitteena on tukea nuorta liikkumaan mahdollisimman vapaasti sekä ajatus, että mielikuvatasolla. Hyvän keskustelutaidon omaava aikuinen saattaa saada ujosta, pelokkaasta ja epävarmasta nuoresta hyvinkin paljon puhetta irti. Asioiden ja itselleen tärkeiden tavoitteiden asettaminen riippuu monesti siitä, miten ne pystytään pukemaan sanoiksi. Parhaimmillaan puhuttu kieli ilmaisee nuoren syvintä olemusta, jonka avulla hän voi kehittää ajatteluaan, kuvailla tapahtumia ja kertoa kokemistaan tunteista. Nuorten verbaalissa valmiudessa saattaa olla hyvinkin suuria eroja. Joltain saattaa tulla tekstiä jatkuvana solkena, kun taas joltakin toiselta ei synny juuri mitään puhetta. Usein nuorilla on taipumus ilmaista itseään niin sanotun acting out- ilmiön kautta, jolloin nuori pyrkii ilmaisemaan omia tunteitaan pikimmiten toimimalla kuin puhumalla. Nuorille on annettava riittävästi

ajattelu-aikaa; joskus on parempi olla yksinkertaisesti hiljaa, kuin etsiä pakko ratkaisua sellaiseen ongelmaan, joka vaatii vielä harkintaa (Kempinen, 1995, 87).

Nuoren ja aikuisen väliset kahdenkeskiset keskustelut ovat parhaimmillaan erittäin hedelmällisiä, joista on iloa ja hyötyä molemmille osapuolille. Syvällisimmille keskusteluille on varattava aikaa, ja ne on hyvä käydä rauhallisessa paikassa sovittuna aikana. Joskus tilannesidonnaiset keskustelut ovat hyvin antoisia (Kempinen, 1995, 87).

Epämuodollisuus, spontaanisuus ja välitön improvisaatio ovat tärkeitä osa keskustelutaitoa, niiden avulla voidaan laukaista tunnelmaa ja avata monia vaikeita solmukohtia. Aikuinen voi aktivoida nuorta puhumaan monella eri tavalla. Hän voi esittää välikysymyksiä, innostaa nuorta kehittämään omia ajatuskulujaan ja pyrkiä löytämään yhdistäviä tekijöitä, aasinsiltoja, eri asiayhteyksien väliin (Kempinen, 1995, 87).

Sosiaali- ja nuorisotyössä on käytetty perinteistä case - Works – työmuotoa yksilökeskeistä tapauskuvausta. Yksilötyössä tehdään työtä tietyn nuoren kanssa. Tällainen perinteinen malli pohjautuu yksisuuntaiseen kommunikaatiotapaan, jossa työntekijä toimii subjektina, viestinlähettäjänä ja kohteena oleva nuori viestien vastaanottajana, objektina. Parhaimmillaan tällainen keskustelu toimii kahden henkilön muodostamana vuorovaikutussysteeminä. Tällöin viestien vaihto vaikuttaa molempien henkilöihin samanaikaisesti, ja molemmat osapuolet, sekä työntekijä että nuori voivat olla lähettäjiä ja vastaanottajia (Kempinen, 1995, 87). Itselle nämä case- work työmuodot ovat tuttuja työmuotoja. Toisinaan nuoren kanssa työstimme jotain häntä askarruttavaa asiaa yhdessä ja keskustelimme siitä. Kuten esimerkiksi seksuaalisuutta koskevaa asiaa. Keskustelimme monia kertoja ja mielestäni keskustelut olivat hyvinkin hedelmällisiä ja joskus jopa terapeuttisia. Itse asiassa case- work on hyvinkin vanha työmuoto, jonka juuret ulottuvat jopa 1950- luvulle Bismarck nimisen miehen synnyttämään ajattelumalliin. Ajattelumallin lähtökohdaksi oli lähentää yhteiskuntaluokkien välille syntyneitä ajattelu kuiluja. Case -work ideologia tuotettiin maahan hallinnollisen köyhäinhoidon perinteen rinnalle ja kilpailijaksi. Sosiaalihuollon sisälle syntyi pikku hiljaa kaksi koulukuntaa (Strengel- Kivimäki 2005, 4).

4.2 Luottamuksellisuutta keskusteluihin

Kun nuorelle syntyy tunne, että hän voi luottaa aikuiseen, hän kertoo aikuiselle omista asioistaan luottamuksellisesti. Joskus nuori saattaa avautua hyvinkin syvällisiin keskusteluihin; esimerkiksi kova nuori saattaa sulaa ja ryhtyä kertomaan elämäntarinaansa. Tässä tilanteessa aikuinen voi havaita konkreettisella tavalla kuinka kovan nuoren itsensä suojaamisella ja puolustautumisella on ollut selvä tehtävä (Kempinen, 1995, 88).

Aikuisen ei pidä kosiskella nuorten luottamusta ymmärtämällä liikaa nuorten epäsosiaalisia käyttäytymismalleja. Esimerkiksi nuoriso-ohjaajan ei pidä opettaa nuorille niitä arvoja, joita hän itse ei pidä oikeina (Kempinen, 1995, 88).

Kuuntelemisen taito vaatii erilaisuuden sietämistä. Nuoren arvomaailmaa saattaa poiketa hyvinkin paljon aikuisen arvomaailmasta. Keskustelutilanteissa on mukana usein pelkoa ja ahdistusta. Pintaa syvemmälle menevä keskustelu sisältää paljon voimakkaita tunnelatauksia. Erityisesti kielteisten tunteiden maailmaa on osattava sukeltaa vähitellen. Kaikkia arkoja asioita ei tarvitse nostaa kerralla pöydälle, niitä voidaan käsitellä vähitellen, silloin kun nuori on valmis kohtaamaan ne. Vaikeista asioista puhuttaessa voidaan välillä olla hiljaakin (Kempinen, 1995, 88).

Ratkaisuja hakevassa lähestymistavassa pyritään keskustelun avulla löytämään paras vaihtoehto tietyn ongelman selvittämiseksi, jolloin tärkeintä on päästä kielteisestä puhetavasta rakentavaan ratkaisukeskeiseen puhetapaan. Ratkaisu keskeisessä puhetavassa pyritään keskustelun avulla löytämään yhteiset tavoitteet ja keinot joilla niihin päästään (Kempinen, 1995, 89).

5 TEEMAHAASTATTELUIDEN SUORITTAMINEN

Tutkimuksen toteutus tehtiin puolistrukturoidulla teemahaastattelumenetelmällä. Totesin, että luettavinta tietoa saisin haastatteleamalla ja nauhoittamalla haastattelut kahden kesken. Jos se olisi toteutettu vain paperiversiona niin, että nuoret olisivat saaneet itse vastata paperille annettuihin kysymyksiin, olisi vastaukset jäänyt luultavammin lyhkäisiksi, nopeasti rasti ruutuun tai en osaa sanoa toteamukseksi.

5.1 Nuorten haastatteluiden tarkoitus ja tavoitteet

Tarkoituksena oli saada tietoa, mitä nuoriso-ohjaajat merkitsevät nuorisotilalla käyvien nuorten elämässä. Onko nuorisonohjaajista apua heidän elämänsä varrella. Saavatko he apua kriisitilanteissa nuorisonohjaajilta tai missä tahansa elämää askarruttavissa asioissa. Itse työskennelleeni viisi ja puoli vuotta nuorisotilalla asia kiinnosti minua paljon. Tilalla oli tapahtunut nuorten elämässä ties mitä ja apua annettiin niin keskustelemalla kuin välillä jopa yhdessä vanhempien kanssa. Joskus apua annettiin vaikka erilaisia työhön tai opiskeluun liittyvissä asioissa. Tavoitteeni oli tietysti se, että saisin vahvistuksen siitä, kuinka merkittävää työtä nuorisonohjaajat tekevät nuorten elämässä ja kuultuna sen itse nuorten suusta.

5.2 Tiedonkeruumenetelmä

Tiedonkeruumenetelmänä käytin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Teemahaastattelu on astetta strukturoidumpi kuin avoin haastattelu, sillä siinä aiempien tutkimusten ja aihepiiriin tutustumisen pohjalta valmistellut aihepiirit, teemat, ovat kaikille haastateltaville samoja, vaikka niissä liikutaankin joustavasti ilman tiukkaa etenemisreittiä. Teemahaastattelussa pyritään huomioimaan ihmisten tulkinnat ja heidän merkityksenantonsa. Ihmisten vapaalle puheelle annetaan tilaa, vaikka ennalta päätetyt teemat pyritään keskustelemaan kaikkien tutkittavien kanssa (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47-48, 66).

Teemahaastattelu on keskustelunomainen tilanne, jossa käydään läpi ennalta suunniteltuja teemoja. Teemojen puhumisjärjestys on vapaa, eikä kaikkien haastateltavien kanssa välttämättä puhuta

kaikista asioista samassa laajuudessa. Tutkijalla on haastattelussa mukanaan mahdollisimman lyhyet muistiinpanot käsiteltävistä teemoista, jotta hän voisi keskittyä keskusteluun, ei papereiden tavaamiseen. Teemat voi listata esimerkiksi ranskalaisin viivoin ja lisäksi voi laatia joitakin apukysymyksiä tai avainsanoja keskustelun ruokkimista varten. Teemahaastattelun ei siis tulisi olla pikkutarkkojen kysymysten esittämistä tarkassa järjestyksessä paperilta lukien. Jos haastateltava kertoi jo edellisessä puheenvuorossaan seuraavaa kysymystä sivuavaa asiaa, niin en kysynyt seuraavaa kysymystä enää uudelleen. Teemoista ja niiden alateemoista pyritään keskustelemaan varsin vapaasti. Teemahaastattelu on sopiva haastattelumuoto esimerkiksi silloin, kun halutaan tietoa vähemmän tunnetuista ilmiöistä ja asioista.

Teemahaastattelu edellyttää huolellista aihepiiriin perehtymistä ja haastateltavien tilanteen tuntemista, jotta haastattelu voidaan kohdentaa juuri tiettyihin teemoihin. Tähän minulla oli jo viidenvuoden kokemus alalta. Sisältö- ja tilanneanalyysi on siis teemahaastattelussa tärkeää. Käsiteltävät teemat valitaan tutkittavaan aiheeseen perehtymisen pohjalta. Tutkimusaihe ja tutkimuskysymykset on muutettava tutkittavaan muotoon. Kysymysten harkitsemisen lisäksi myös haastateltavien valitsemiseen tulee suhtautua harkinnalla. Tutkimukseen osallistuvia ei tulisi valita satunnaisesti tarraten kehen tahansa kulkijaan. Tutkittaviksi tulee valita sellaisia ihmisiä, joilta arvellaan parhaiten saatavan aineistoa kiinnostuksen kohteena olevista asioista. Tähän nuorisotilan ohjaaja sai vaikuttaa niin, että hän valitsi kävijöistään kauemmin ja taustoiltaan tapahtuma rikkaat kävijät.

Puolistrukturoitu teema haastattelu etenee niin, että kaikille haastateltaville esitetään samat tai likipitään samat kysymykset samassa järjestyksessä. Joidenkin määritelmien mukaan puolistrukturoidussakin haastattelussa – kuten teemahaastattelussa – voidaan vaihdella kysymysten järjestystä. Täysin yhtenäistä määritystä osittain strukturoitujen haastattelujen toteutuksesta ei ole olemassa. Osittain järjestelty ja osittain avoin haastattelu sijoittuu formaaliudessaan täysin strukturoidun lomakehaastattelun ja teemahaastattelun välille. Käytännössä puolistrukturoidusta haastattelustakin käytetään toisinaan nimitystä teemahaastattelu; esimerkiksi silloin, jos siinä esitetään tarkkoja kysymyksiä tietyistä teemoista, muttei välttämättä käytetä juuri samoja kysymyksiä kaikkien haastateltavien kanssa.

Monissa ensimmäisissä opinnäytetöissä haastattelu saattaa muistuttaa puolistrukturoitua haastattelua: haastattelulle on mietitty teemat, mutta niiden lisäksi on valmisteltu tarkkoja kysymyksiä, jotka kaikki esitetään haastateltaville. Puolistrukturoitu haastattelu sopii tilanteisiin, joissa on päätetty haluttavan tietoa juuri tietyistä asioista, eikä haastateltaville näin ollen haluta tai ole tarpeellista antaa kovin suuria vapauksia haastattelutilanteessa (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47).

5.3 Haastateltavien valinta ja haastatteluiden toteuttaminen

Miten valitsin nuorisotilat? Ensimmäiseksi tuli mieleen, että oman nuorisotilan nuoria en voi haastatella, sillä haastattelun tulos voisi jotenkin vääristyä, kun oman tilan nuorisotyöntekijä haastattelee omia nuoriaan. Nuori saattaisi olla myötämielinen eikä avautuisi rehellisesti vaikka nuoren negatiivisesta kokemuksesta nuorisotyöntekijää kohtaan. Joten päädyin valitsemaan Porin alueelta kolme nuorisotilaa, joilta niiden nuorisotilojen ohjaajat saivat valita kaksi nuorta minun haastateltavakseni. Nuorisotiloja on Porissa kaiken kaikkiaan seitsemän joista valitsin Pihlavan Putken, Keskustan nuorisotilan sekä Sampolan nuorisotila. Miksi valitsin juuri nämä tilat? Nuoriso-ohjaajien mukaan nuorten elämäkokemukset ovat olleet tapahtumarikkaita näillä alueilla. Näillä alueilla, joissa nämä kyseiset nuorisotilat sijaitsevat ovat lähiöitä, moni kulttuurisia alueita ja työttömyys saattaa olla korkeampi. Haastateltavat olivat tyttöjä sekä poikia, iältään 14-21 vuotta. Jos haastateltava oli alle 18 vuoden ikäinen, niin oli hänellä haastattelu tilanteessa vanhemmilta saatu lupalappu haastatteluun. Lupa- anomuksen haastattelu varten, olin aikaisempaa lähettänyt kunkin nuorisotilan ohjaajan sähköpostiin, josta he antoivat sen nuorelle kotiin vietäväksi ennen haastattelua.

Haastattelut toteutettiin huoneessa, jossa ei ollut muita kuin minä ja haastateltava. En tuntenut entuudestaan näitä nuoria. Haastattelut nauhoitettiin sekä kirjoitettiin ylös paperille. Puhelin numerot kirjoitettiin ylös, jos lisäkysymyksiä minulta tai haastateltavalta tulisi mieleen. Kysymykset olin laatinut jo etukäteen paljon ennen haastatteluita pohtien mitä haluaisin kysyä. Välillä asiat rönsyivät nuoren suusta, mutta lopuksi palattiin aina itse asiaan. Haastatteluihin meni noin 40 minuuttia per haastateltava. Nuoriso-työntekijät kertoivat, että nuoret olivat melko helposti lähteneet haastateltaviksi, vaikkei mitään ”porkkanaa” ollut luvattu vastineeksi. Haastattelut

toteutettiin illalla kun nuoret olivat nuorisotalolla. Sovitut ajatkin onnistuivat, eikä kukaan myöhästynyt tai jättänyt saapumatta haastatteluun.

Kun haastattelin heitä, puhe oli aika avointa eikä mielestäni jännittyneisyyttä ollut ilmassa. Nuoret lähtivät melko omatoimisesti kertomaan asioistaan ja elämästään. Mitä sitten jos en olisi saanut haastateltavaa kertomaan elämästään tai hänellä ei olisi ollut mitään kerrottavaa elämästään? Se olisi ollut haasteellinen paikka ja olisin joutunut haastattelemaan lisää nuoria saadakseni hyvää tietoa heidän kokemuksistaan. Sen verran ohjeistin tilojen nuoriso-ohjaajia, että parhaimmat haastateltavat olisivat avoimet nuoret ja hyvin he nuorensa näköjään tunsivat. Kysymysten muoto tuli myös olla niin, että ne eivät johdattelisi liikaa tietyn tyyppisiin vastauksiin vaan nuori saisi mahdollisimman paljon itse kertoa asioitaan.

Koska opinnäytetyöni aihe on ”Nuorisotyöntekijän merkitys nuorisotalolla käyvien nuorten elämässä” niin mielestäni kysymykset piti olla aika syvällisiä, pohtivia ja aika henkilökohtaisiakin, jotta saisin mahdollisimman paljon irti aihetta koskevaa tietoa.

Kysymykset olivat:

1. Kuka olet, minkä ikäinen ja mistäpäin?
2. Käytkö yksin nuorisotalolla vai ystävien kanssa?
3. Kuinka usein käyt nuorisotalolla?
4. Kuinka kauan olet kaiken kaikkiaan käynyt nyt täällä?
5. Mitä teet/teette täällä yleensä?
6. Miten hyvin tunnet tämän paikan nuoriso-ohjaajan?
7. Nyt kun mietit elämääsi taaksepäin, tai tämän hetkistä tilannettasi, niin onko elämässäsi tapahtunut mitään sellaista ikävää tai ihanaa joka olisi pysäyttänyt elämäsi tai aiheuttanut suurta ilon tunnetta, ja josta haluaisit kertoa?
8. Kun tämä kertomasi tapahtuma tapahtui keskustelitko siitä nuoriso-ohjaajan kanssa?
9. Oliko keskustelusta nuoriso-ohjaajan kanssa jotain hyötyä tuolloin? Antoiko hän sinulle tukea/ rohkaisua tai muuta sellaista tukea, jonka näet nyt olleen merkityksellinen?
10. Tunnetko tällä hetkellä, että nuorisotalosi ohjaajalta saat apua, tukea ja neuvoja tai muuta vastaavaa tarvittaessa elämääsi? Mitä?

11. Mitä nuoriso-ohjaaja merkitsee sinulle?
12. Tuntuuko sinusta, että voit puhua nuoriso-ohjaajalle mistä vain? Miksi?
13. Mikä tekee nuorisotilasta paikan, jossa nuoriso viihtyy 24h/7?
14. Tarvitaanko nuorisotiloja?

5.4 Haastatteluiden luotettavuus ja eettisyys

Tutkijalla on eettisiä velvoitteita tutkimuksen kohteena olevia henkilöitä, heidän perheenjäseniään, tutkimusyhteisöään, ammattialaansa, tutkimuksen rahoittajia ja yhteiskuntaa kohtaan. Tutkimukseen osallistuvien eduista huolehtiminen on asetettava tieteen, tutkimuksen ja yhteiskunnan etunäkökohtien edelle. Tutkimukseen osallistuvia on suojeltava fyysisiltä, henkisiltä, sosiaalisilta, kulttuurisilta tai taloudellisilta haittavaikutuksilta tutkimuksen aikana ja vielä sen päätyttyäkin.

Eettinen symmetrisyys on pidettävä yllä koko prosessissa aikana joiden vaiheet ovat aineistonkeruu, metodit, analyysi, tulkinta, raportointi. Onko nuori saanut itse päättää osallistuuko hän tutkimukseen vai ei? Miten hän on saanut sen päättää? Miten lasten ääntä kuunnellaan? Lasten kasvattajien informointi tutkimuksesta ja osallistuminen. Vanhempien ja nuorten informointi tutkimuksen etenemisestä sekä päättymisestä. Nuoren tieto ja ymmärrys mitä asioita käsitellään ja mitä ne tarkoittavat, miten päästä parhaiten sen juurelle että asia ymmärretään molemmin puolin. Sensitiivisyys on a ja o. Kehonkielikin voi kertoa haastateltavan olotilasta haastattelun teemaa kohtaan. Aito kiinnostus nuoren tarinoista ja aito läsnä oleminen. (oma pohdinta)

5.5 Haastatteluaineiston analyysimenetelmä

Haastatteluaineiston kokoaminen on valta-asemassa ammatillisen tutkimuksen kentällä - se on ehkä eniten käytettyjä tapoja ammatilliseen tiedonhankintaan. Haastattelu on nopea ja helppo tapa koota suuriakin aineistoja suhteellisen vähätöisesti, ellei oteta huomioon sen jälkikäsitelyä. Aineiston keruun apuna käytetään yleensä ääninauhoitusta ja/tai videointia sekä valokuvausta sekä tutkijan kenttämuistiinpanoja. Haastattelijan kannattaa tehdä muistiinpanoja ahkerasti sen lisäksi, että

keskustelu tallentuu nauhalle, sillä tilanteessa on usein monta sellaista seikkaa, jotka eivät näy tai kuulu nauhalta. Monet kokeneet haastattelijat ovat todenneet sen hyödyn, joka syntyy, kun omia muistiinpanoja alkaa lukea uudelleen ja vertaa muuhun aineistoon (Anttila 2006).

Haastattelu on tutkijan tai hänen edustajansa ja tutkittavan henkilökohtaista kosketusta edellyttävää toimintaa, joka voidaan tehdä edeltäkäs in suunnitellulla tavalla (strukturoitu haastattelu) pitäytyen rajattuihin kysymyksiin ja aiheisiin (esimerkiksi teemahaastattelu), keskittäen kysymykset suoraan asiantuntijoille (asiantuntijahaastattelu) tai johdatellen aiheen puitteissa hyvinkin yksityiskohtaisiin, tilanteen mukaisiin syvällisiin pohdintoihin (esimerkiksi syvähaastattelut). Valmiiksi strukturoitu ja usein myös teemahaastattelu johtaa ainoastaan luokittelevaan sisällönanalyysiin, ja pyrittäessä syvällisempään tulkintaan ja merkityksenantoon, siihen antavat mahdollisuuden vain strukturoimattomat tai löyhästi strukturoidut aineistot. Haastatteluaineiston käsittelyyn on sen litteroinnin jälkeen kaksi pääasiallista analyysisuuntaa: sisällön luokittelu ja sisällön tulkinta.

Sisällönanalyysin luokitusrunгон lähtökohdaksi voidaan ottaa tutkittavan aineiston tarjoamat mahdollisuudet (teemahaastattelun aiheet tai vahvasti strukturoidun haastattelun ennakoilta tehdyt kysymykset), tutkijan omat esioletukset kohteen ja sitä koskevien mielipiteiden laadusta, aikaisemmin tehdyt tutkimukset ja niiden tulokset, asiantuntijoiden antamat viitteet, viitekehyksessä osoitetut lähtökohdat ja yhteydet, aikaisempi teoria asiasta tai näiden yhdistelmät. Tulkitsija ei voi lähteä liikkeelle tyhjistä, vaan hän tulkitsee sitä aina jostakin lähtökohdasta. Jokaisella on jonkinlainen esiymmärrys tulkinnan kohteesta ja jonkinlainen odotushorizontti sen merkityksestä. Luokittelussa käytetään mahdollisimman vähän väkivaltaa eikä aineistoa siis pakoteta edeltä käsin tehtyihin luokituksiin, vaan jos siihen tulee aiheita, annetaan aineistosta nousevien ajatusten tulla näkyviin myös luokittelussa. Luokittelun voi löytää myös siitä mitä on vastauksen takana ja miten vastaaja on asian järkeillyt.

Luokittelu tähtää ilmiön kattavaan kuvaukseen, mikä merkitsee, että analyysin taustalla on jokin teoria tai että sillä rakennetaan yhteyttä tulevaan teoreettiseen ajatteluun. Tavoitteen tulee olla

enemmän kuin vain sisällön kuvaus, tuloksen tulee liittyä ilmiön määrittelyyn tai sen taustalla oleviin henkilöihin tai kulttuurisiin, taloudellisiin, sosiaalisiin tms. seikkoihin laajemminkin.

Haastatteluaineiston tulkinnallisen käsittelyn taustalla on käsitys hermeneuttisesta metodista. Päinvastoin kuin positivistisessä perinteessä, jossa ideana on laatia abstraktioita todellisuudesta (esimerkiksi matemaattinen malli), hermeneutiikalla pyritään rakentamaan konkretisoitu kuva, kokonaisuus eikä vain sen malli. Tutkijan työskentely on siis vuoropuhelua, jossa tutkija suhteuttaa aineistoon omat merkitysehdotuksensa ja korjaa niitä, mikäli kohteen tulkinta ja ymmärretyksi tuleminen niin vaatii. Hermeneuttinen metodi on ymmärtävä ja tulkitseva.

Haastatteluaineistojen tulkinnallinen analyysi edellyttää vahvaa esiymmärryksen luomista. Tutkijalta edellytetään herkkyyttä teoriaa kehittävien ideoitten, näkemysten esiin nostamisessa. Oikeanlaatuisten, aineistoon soveltuvien ja toimivien ideoitten kehittäminen on työläs ja luovuutta vaativa prosessi. Tutkija lähtee liikkeelle siitä, että hän esittää yleisen tulkintahypoteesinsa, joka muodostuu hänen taustaoletustensa perusteella. Tutkija testaa tätä hypoteesia suhteessa aineistoon. Tutkija johtaa tulkintahypoteesistaan seurauksia ja tarkastelee, sopivatko ne yhteen aineiston eri osien kanssa. Jos ne eivät sovi, hypoteesi hylätään sellaisena kuin tutkija on sen esittänyt. Sen jälkeen esitetään joko kokonaan uusi hypoteesi tai korjataan aikaisemmin ehdotettua tulkintaa. Jos tulkintahypoteesi on saanut tukea, on päättelyn suunta induktiivinen eli yksittäisestä yleiseen. Työn etenee niin, että siinä käydään ikään kuin vuoropuhelua, dialogia, tekstin kanssa suhteuttaen alkuperäisen rajallisen kysymyksen yhä laajempiin sisältökonteksteihin. Kun konteksti on selvitetty, myös alkuperäiseen ongelmaan on saatu vastaus, edellyttäen, ettei "teksti" ole ristiriitainen.

Jos jokin hypoteesi on saanut riittävästi tukea niin, että se on hyväksyttävissä, on saatu vastaus alkuperäiseen tulkintaongelmaan eli siihen, mikä jossakin aineistossa esiintyvän käsitteen tai sisältöosan merkitys on. Ideana on siis etsiä koko aineistoon päteviä yleisiä merkitysten tulkintoja. Tulkintaa on seurattava ymmärtäminen, jotta tutkija saisi aikaan kokonaisuuden tutkittavasta ilmiöstä. Tulkitut osat eivät itsestään nivoudu yhteen, vaan ne on tutkijan itse yhdistettävä uudeksi kokonaisuudeksi, merkitysyhteydeksi, joka muodostaa tutkimuskohteen mielen. Uusi "mieli" koostuu näin ollen toisaalta tutkimuskohteesta autonomisena ilmiönä, toisaalta siihen tulee mukaan

tutkijan ymmärrys asiasta. Siitä johtuu tietenkin, että eri tutkijat voivat koostaa ilmiön uudelleen eri tavoin ja saada näin ollen "erilaisia" tutkimustuloksia samasta kohteesta. Samoin tietenkin käy, kun jotakin kohdetta tutkitaan eri aikoina. (Digma sähköinen opas. Digitaalisen oppimateriaalin haku).

5.6 Haastatteluiden tulokset ja yhteenveto

Nuorten haastattelu oli mielestäni antoisaa ja tapahtuma rikasta kerrontaa nuorten itsensä kertomana. Olen muuttanut nuorten nimet joihin välillä viittaa lainaten heidän kertomuksiaan, jottei henkilöllisyys paljastuisi. Sekä nuorisotilaa missä haastattelu on tehty, en paljasta. Sillä nuoret näkivät aina henkilöt, jotka lähtivät haastatteluun kanssani, joten kun tilan nuoret lukevat tätä saataisi olla helppo arvata, että kumpi on ollut haastattelussa. Kaikki muu tieto on paikkansa pitävää. Henkilöt ovat Johanna 14 vuotta, Kaisa 14, Veera S 16, Rauli 16, Pekka 19, Mari 21.

Yksi kysymys oli, että kuinka kaukaa nuoret ovat valmiita tulemaan nuorisotilalle. Jos asuvat ihan vieressä vaikuttaako se siellä oleskelu aikaan ja määriin viikossa. Kaikki muut paitsi Pekka 19 vuotta asui neljän kilometrin päässä nuokkarilta. Hän tulee aina bussilla. Kaikki muut asuivat alle kolmen kilometrin päässä nuorisotilalta ja kulkivat jalkaisin tai pyörällä. Neljä haastateltavista kävi joka päivä viihtyen useita tunteja nuokkarilla. Yksi sanoi harrastusten määrittävän käynti kerrat ja yksi sään vaikuttavan käyntiin, sekä onko kavereita nuorisotilalle vai ei. Jos oli hieno ilma kesällä, niin menivät nuoret Kirjurinluotoon. Kun satoi, tai ei aurinko paistanut, nuokkarille mentiin silloin. Yksikään kävijä ei käynyt niin, että nuokkarilla ei olisi ollut laisinkaan ystäviä. Että kävisi yksinään siellä, vaan ystävät olivat syy siellä käyntiin. Yhdelle haastateltavista entisen kodin sijainti määrittisen, että nuorisotilalle ei tullut lähdettyä niin usein koska asui kauempana kuin nyt. Kaikilla kävijöillä oli useampi käyntivuosi nuorisotilalla takana. Mari ja Pekka olivat käyneet 7 vuotta nuokkarilla, Johannalla ja Veera S:llä oli 6 vuotta, Raulilla ja Kaisalla 4 vuotta.

Kysyttäessä, mitä tekee nuorisotilalla, niin monet kertoivat laulavansa sings staria, pelaavansa korttia, lauta - tai biljardipeliä tai vain keskustelleen päivän tapahtumista keskenään tai nuorisohjaajan kanssa. Nuorisohjaajan tuntemus oli hallussa kaikilla. Hänet/heidät tunnettiin nimeltä sekä kuinka kauan ovat nuorisotyöntekijät olleet talossa. Sillä ei ollut merkitystä oliko talossa kaksi

naista/ mies vai mies ja nainen työpareina. Yksi haastateltavista tosin sanoivat että ”Me puhellaan jätkien kans sille (mies puolinen ohjaaja) sellaisia erilasia juttuja. En mä lähde mitään avautuu sille. Ihan perus juttui vaan”. Kaikki muut viisi kertoivat kertovansa asioistaan avoimesti kummallekin nuoriso-ohjaajalle.

Hyvin merkittävän pointin sanoi Johanna, joka harmitteli sitä kuinka jotkut nuorisotilan uudet työntekijät ovat hetken aikaan töissä mutta sitten päättävätkin lähteä muihin hommiin ”Johanna; Mulle tuli niinku paha mieli ku se lähti. Se oli niin kiva ohjaaja ja sit tuli se toinen tyttö, sekin oli tosi kiva, mut sit sekin lähti. Mut onneks toi K on täällä ja se muute antaa aina mulle ruokaa, jos mulla on nälkä. Niinku leipää vaikka” Kyl mä oon voinu sille aina kertoa ihan mitä vaan mun juttui, mut en heti jollekin uudelle sit viitti. Tästä päästään siihen tärkeään asiaan, että valitulla työntekijällä tulee olla sitoutuneisuutta työhönsä. Nuoret tahtovat nähdä tutut kasvot joka päivä joihin voi luottaa ja joille voi ”jutella kaikkia asioita”. Tietenkin ihmisten elämänsuunnitelmat muuttuvat ja eteen saattaa tulla valintoja joista sitten valitaan se mikä juuri silloin tuntuu oikealta ratkaisulta eikä niille sitten voi mitään –elämän on jatkuttava. Sekin silti riittää, että on edes yksi pysyvä ihmiskontakti nuorella. Työparin vaihtuvuus ei rassaa pelkästään nuoria vaan myös itse työntekijää. Kaiken opettaminen uudestaan uudelle työntekijälle vie aikaa ja energiaa ja joka on välttämätön työn sujumisessa ja kommunikoinnin onnistumisessa. Jännitys siitä, että millainen uusi työpari on ja toive, että hän sitoutuu työhönsä. Menneisyydestä nuoret avautuivat rohkeasti. Toisella oli isä kuollut, toisella mummo, erästä oli koulukiusattu lähes koko ala- ja yläaste, toinen kertoi olevansa lastensuojelun asiakas.

”Mä asun kotona, mut sit aina välillä mä meen mun tukiperheeseen viikonlopuksi. Siksi ku mun kotona joskus on juotu ni siks mä meen sinne niinku lomalle. Mut ei ne enää juo. Mut täällä nuokkarilla on hyvä olla, ku täällä voi tehdä kaikkee. Eikä mulla edes olis mitään muuta paikkaa minne mennä.”-Johanna

”Mulle tulee mieleen se kun mulle tapahtu sillo kerran niin, että vedin vahingossa puukolla sormeen ison haavan kun yritin avata tonnikalapurkkia veitsellä. Asuin yksin jo silloin. Otin bussin ja tulin nuokkarille ja kysyin nuoriso-ohjaajalta pitääkö mennä lääkäriin. Niitten mielestä se oli syvä haava, ja ohjaaja lähti mua viemään sairaalaan. Ja toisen kerran suutuspaissäni löin nyrkillä lasten

kiipeilytelineeseen leikkipuistossa nyrkin, niin mun käsi turpos ja tuli siniseksi. Kävelin sieltä lähimmälle nuokkarille, ni ne heitti mut sieltä sitten lääkäriin.”-Mari

”Tää nuokkari on estänyt mua monesti, etten viitti lähtee kavereiden kans ryyppää. En mää oo sit jaksanutkaan ku mä oonki jääny tän vaan pelailee noitten kans”- Mari

”Mua kiusattiin aikoinaan jonkun verran koulussa ja joskus välillä vapaa- aikanakin joku huuteli aina jostain jotain. Puhuin nuoriso-ohjaajalle asiasta ja musta se autto mua niinku itteäni ajattelee, et miks joku käyttäytyy niin. Sillä on paha olla ittensä kanssa.”- Veera S

”Mun isälle tuli aikoinaan kaksi paha aivoinfarktia ni niistä mä puhuin sillo nuoriso-ohjaajalle. Ja sit jälkeenpäin mä oon nähny niitten (nuoriso-ohjaajien) työ juttui, mitä ne tekee ja millasii ne on, ni mäkin sit lähdin opiskelee nuoriso-ohjaajaksi” -Pekka

Yhteistä jokaisessa tarinassa oli se, kuinka kaikki kertoi keskustelleensa nuoriso-ohjaajan kanssa ja saaneensa neuvoja ja tukea nuoriso-ohjaajalta elämäänsä vaikeana aikana. Pekan tarina oli jopa saanut sysäyksen nuoriso-ohjaajan ammattiin lähtemisestä, mitä pidän jo ihailtavana nuorisotyön saavutuksena nuoriso-ohjaajalta. Ammattitaitoinen ja välittävä työ on kantanut hedelmää.

Nuoret kokivat, että nuorisotyöntekijä on nuorisotilalla heitä varten, hän auttaa, opastaa ja tukee nuorta hänen elämänsä eri vaiheissa aina varhaisaikuisuuteen asti. Nuoret kuvasivat ohjaajaa seuraavin sanoin, että hän on tukihenkilö, kuuntelija, rajojen laittaja, ei sano kenestäkään pahaa, suvaitseva, kaveri suhteissa opastava, helppo, kaverillinen, ja mallintaja. Yksikään nuori ei pitänyt nuoriso-ohjaajaa pelkkänä pelikaverina tai kahvinkeittäjänä, vaan hyvin tärkeänä kontaktina, auttavana opastajana ja selventäjänä maailman ja nuoren välillä. Ihmisenä ihmiselle, jolle on helppoa puhua mistä vain. Ja sekin kuinka pieni auttava ele on jäänyt nuoren mieleen suurena asiana, kuten esimerkiksi minua ihailutti Johannan kommentti siitä, kuinka hän saa leipää nuorisotilalla jos hänellä on nälkä. Niin pieni asia voi olla toiselle suuri asia ja merkityksellinen, että tekee paikasta turvallisen ja luotettavan ympäristön vietettäväksi siellä useita tunteja viikossa.

Nuorten mielestä nuorisohjaajalle on voinut aina puhua ongelmasta kuin ongelmasta. Häntä on helppo lähestyä ja kynnys asioiden kertomiseen ja paikalle saapumiseen on ollut aina matala.

Paikalla viihdytään nuorten mielestä siksi, että nuorisotiloilla on mielekästä puuhaa jos ei puuhaa ole niin ohjaaja kyllä keksii puuhaa. On hauskoja kilpailuja, visailuja, pelailua tai jos haluaa olla omassa rauhassaan, niin siihenkin on mahdollisuus. Pakko ei ole tehdä mitään jos siltä tuntuu.

”Meille ei saa kotiin tulla kaverilaumaa, mut tänne nuokkarille on kiva kutsua kerralla koko lössi”- Kaisa

”Nuokkareita tarvitaan ehdottomasti. Mulla olis ihan tyhjä olo ilma tätä paikkaa. Mihin me sit mentäs. Entäs talvella?”- Veera S

”Tää paikka on hyvä päihteetön tekemisen vaihtoehto ryypämiselle”- Mari

6 POHDINTA

Tavoitteiden asettaminen ennen työn aloittamista olivat, että nuori olisi haastattelun aikana rentoutunut ja avoin, jotta syntyisi hyvää ja aitoa materiaalia. Näin jälkeenpäin voi sanoa, että mielestäni haastattelut onnistuivat. Ennen tämän työni aloittamista tiesin mitä haen tällä työllä. Konkreettista näyttöä nuorisotyöntekijöiden tärkeydestä ja sen tiedon kirjoittamista muidenkin luettavaksi. Haastatteluista ilmeni, kuinka nuorisohjaajat ovat jättäneet lähtemättömän vaikutuksen nuoriimme. He ovat saaneet hyvää aikaan. He ovat tarpeellisia työntekijöitä, joita nuoret tarvitsevat. Hedelmää on kantanut sellainen toiminta kun jo aikuiseksi kasvanut nuori tulee vielä vuosienkin päästä moikkaamaan sinua nuorisotilalle.

Haastateltavien määrä oli mielestäni sopiva. Kaksi haastateltavaa jokaiselta kuudelta tilalta. Tyttöjä sekä poikia. Eri ikäluokista. Se mikä minua mietitytti oli, että olisiko pitänyt ottaa haastateltaviin mukaan vielä sellaisia nuoria aikuisia, jotka olivat joskus käyneet nuorisotilalla useita vuosia, mutta nuoriksi aikuisiksi kasvaneina eivät enää käyneet tilalla. Mitä muistoja heillä olisi ollut? Huolen

aihetta herätti myös se, että haastatteluista tulisi liian robottimaisia pelkkiin kysymyksiin vastaamista mahdollisimman lyhkäisesti, mutta onneksi useamman kohdalla tekstiä saatiin kokoon enemmän kuin vain muutaman lauseen verran. Työtä tehdessäni totesin, että aika kuluu siivillä. Työtä on paljon ja työhön pitää tarttua joka päivä jotta kaiken saa aikataulussa suoritettua.

Loppupäätelmäksi on hienoa todeta että nuorisotiloja tarvitaan, työntekijöitä sekä siellä käyviä nuoria. Se on selvää itse nuorten suusta kuultua.

Lähteet:

Eskola & Suoranta 2000, Tutkimushaastattelu, 86-87

Estola et al., 2010, William Corsaro. Lapsen rooli tutkimuspartnerina (Hyvönen & Kangas)

Finlex oikeusministeriön omistama oikeudellisen aineiston julkinen ja maksuton internet palvelu/27.1.2006 nuorisolaki

Helanko R. 1960. Vapaan nuorisotyön peruskysymyksiä. Werner Söderström osakeyhtiö, Porvoo.

Hirsjärvi & Hurme 2001, Teemahaastattelu, 47-48, 66

Kemppinen, Pertti (1995)Syyllistämisenestä kannustamiseen tie menestykseen, 71-76,82-89

Kiilakoski, Tomi & Kinnunen Viljami, & Djupsund Ronnie 2015, Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta, 19-93

Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko 2010, Nuorisokasvatuksen teoria-perusteita ja puheenvuoroja, 10, 169-170

Rauas, Minna 2014, Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma, 23

Salasuo, Mikko, 2007 Nuorisotyön ytimessä: Kaleidoskooppi pääkaupunkiseudun nuorisotyöhön ja käytäntöihin, 35 (alkusitaatit)

Strengel- Kivimäki, Paula 2005, Ammatillinen metodisuus ja menetelmät sosiaalityössä, 4

Sähköinen opas Allianssi 2008, Nuorisotyöllä on merkitystä 2008

Sähköinen opas. Kasvatus ja aika. Vaivaako nuorisokasvatusta historiattomuus

LIITE 1.

Hei, Olen Henna Smedroos ja teen opinnäytetyönä (YAMK) haastatteluja koskien nuorisotilojen ohjaajien merkitystä siellä käyvien nuorten elämään. Täten pyydän lupaa haastatella lastanne asian tiimoilta. Haastattelut ovat luottamuksellisia ja ne äänitetään.

Lastani [REDACTED] saa haastatella.

Vanhemman
allerkirjoitus_

Paikka ja aika_

Haastattelu kysymykset:

1. Kuka olet, minkä ikäinen ja mistäpäin?
2. Käytkö yksin nuorisotilalla vai ystävien kanssa?
3. Kuinka usein käyt nuorisotilalla?
4. Kuinka kauan olet kaiken kaikkiaan käynyt nyt täällä?
5. Mitä teet/teette täällä yleensä?
6. Miten hyvin tunnet tämän paikan nuoriso-ohjaajan?
7. Nyt kun mietit elämääsi taaksepäin, tai tämän hetkistä tilannettasi, niin onko elämässäsi tapahtunut mitään sellaista ikävää tai ihanaa joka olisi pysäyttänyt elämäsi tai aiheuttanut suurta ilon tunnetta, ja josta haluaisit kertoa?
8. Kun tämä kertomasi tapahtuma tapahtui keskustelitko siitä nuoriso-ohjaajan kanssa?
9. Oliko keskustelusta nuoriso-ohjaajan kanssa jotain hyötyä tuolloin, antoiko hän sinulle tukea/ rohkaisua tai muuta sellaista tukea, jonka näet nyt olleen merkityksellinen?
10. Tunnetko tällä hetkellä, että nuorisotilasi ohjaajalta saat apua, tukea ja neuvoja tai muuta vastaavaa tarvittaessa elämääsi? Mitä?
11. Mitä nuoriso-ohjaaja merkitsee sinulle?
12. Tuntuuko sinusta, että voit puhua nuoriso-ohjaajalle mistä vain? Miksi?
13. Mikä tekee nuorisotilasta paikan, jossa nuoriso viihtyy 24h/7?
14. Tarvitaanko nuorisotiloja?

